

การเปลี่ยนแปลงของความหมายของพิธี “ไดโจไซ” ในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น
Changing of signification of “Daijosai” in Japanese history

Received: *February 12, 2021*

Revised: *June 21, 2021*

Accepted: *September 9, 2021*

เบญจางค์ ใจใส แดร์ อาร์สลานีอง

Benjang Jaisai Der Arslanian

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Chiang Mai University, Thailand

benjang_jaisai@yahoo.com

บทคัดย่อ

พิธีไดโจไซ (大嘗祭) เป็นพิธีของราชสำนักยามาโตะที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณและจัดขึ้นเพียง 1 ครั้งในแต่ละรัชสมัยของจักรพรรดิหลังพิธีขึ้นครองราชย์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของพิธีไดโจไซในประวัติศาสตร์เพื่อจะให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับพิธีกรรมที่สำคัญ โดยศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความหมายของพิธีไดโจไซในประเด็นดังนี้ คือ องค์ประกอบของพิธีกรรม ความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า และความหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของพิธีไดโจไซ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารทุติยภูมิเพื่อวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และนำผลการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในกรอบแนวคิดด้านลัทธิบูชาอำนาจของผู้พิเศษซึ่งมีกรอบแนวคิดของทฤษฎีเทวสิทธิ์ผสมอยู่ และแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า มีความเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบพิธีไดโจไซคือ ชื่อของพิธี บทบาทของผู้หญิงในพิธีกรรม ความหรูหรา การเป็นพิธีลับ พิธีกรรมทางพุทธศาสนา เครื่องสักการะ หอพิธีไดโจคิว และพื้นที่ยุกิ และซูกิ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ความหมายของพิธีไดโจไซเปลี่ยนแปลงจากพิธีกรรมโบราณเพื่อขอบคุณเทพเจ้า ไปสู่พิธีกรรมที่ใช้เพื่อการปกครองทั้งในสมัยอาซูกะและสมัยเมจิ และในปัจจุบันความหมายของพิธีไดโจไซจึงถูกนำกลับไปสู่การให้ความสำคัญของพิธีเพื่อเคารพเทพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง

คำสำคัญ : พิธีไดโจไซ, พิธีกรรมโบราณ, การแสดงอำนาจการปกครอง, ลัทธิบูชาอำนาจของผู้พิเศษ, การสร้างรัฐชาติ

Abstract

Daijōsai (大嘗祭) is a ritual of the Yamato court held once every reign after the enthronement. The researcher was interested in the changes of the *Daijōsai* through history in terms of the ritual's composition, and its meanings in relation to the deities and government. This historical research was conducted from secondary sources and the data was analysed using the conceptual framework of shamanism, which incorporates the divine-right theory, and ritual change in relation to government. It is found that the changes in the *Daijōsai*'s composition occurred in terms of the name, women's roles, sophistication, secrecy, Buddhist ceremony, the offerings, the *Daijōkyū* complex, and the *Yuki* and *Suki* halls. Such compositional changes contributed to the transformation from an ancient ritual to show gratitude to the deities into a ritual with political purpose in the Asuka and Meiji periods. Nowadays, the original meaning of the *Daijōsai* has been restored as a ritual showing gratitude to the deities.

Keywords: Daijōsai, classical culture, manifestation of political power, Shamanism, nation state-building

1. บทนำ

ประเทศญี่ปุ่นเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีการปลูกข้าวมาแต่ตั้งแต่สมัยยาโยะอิ¹ เป็นความรู้ที่ถูกนำมาสู่เกาะญี่ปุ่นโดยโทะไรจิน² พร้อมกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าว ประเทศญี่ปุ่นจึงมีพิธีกรรมเกี่ยวกับ “ข้าว” และเกี่ยวข้องกับเทพเจ้าตั้งแต่สมัยยาโยะอิเรียกว่า “นินาเมะ” (新嘗) และ “โอนิเอะ” (大嘗) ซึ่งในขณะนั้นมีชื่อเรียกหลายแบบและยังไม่มีการแบ่งแยกวิธีใช้อย่างชัดเจน จากบันทึกประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นคือ *นิฮงโชกิ* พบว่ามีการใช้คำว่า 「大嘗」 ตั้งแต่ปี ค.ศ.673 ในสมัยจักรพรรดิเท็มมุ (องค์ที่ 40) จนถึงพิธีไดโจไซในปี ค.ศ.859 ของสมัยจักรพรรดิเซวะ (องค์ที่ 56) จึงเริ่มใช้คำว่า “ไดโจไซ” (大嘗祭) และหากนับตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเท็มมุเป็นต้นมาจนถึงสมัยจักรพรรดิอากิฮิโตะในสมัยเฮเซ มีการจัดพิธีไดโจไซ รวมทั้งสิ้น 78 ครั้ง (รวมราชสำนักเหนือ 5 ครั้ง) ยกเว้นในสมัยของจักรพรรดิ 13 พระองค์³ ในช่วงสมัยคามะคุระ สมัยราชสำนักเหนือ-ใต้ ช่วงสงครามโอนินและช่วงสมัยเซ็งโงะกุจนถึงต้นสมัยเอโดะ (Tsunetada, 2019, pp.300-310) พิธีไดโจไซในสมัยจักรพรรดิเท็มมุเป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นเปลี่ยนสู่การเป็นประเทศสมัยใหม่ โดยรับอารยธรรมที่ทันสมัยจากจีนและมีพิธีขึ้นครองราชย์ที่ใช้บุษบกทากามิกูระ⁴ (高御座) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจีนเป็นพิธีเพื่อแสดงอำนาจในการปกครองตามแบบสมัยใหม่ และมีพิธีไดโจไซเป็นพิธีโบราณที่มีความเป็นลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษ (Shamanism) และเป็นการอ้างถึงสิทธิในการสืบทอดอำนาจจากเทพเจ้า ในฐานะผู้นำทางพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าตามแบบสมัยโบราณ พิธีไดโจไซในช่วงแรกจึงมีความหมายสำคัญ คือ เป็นการแสดงอำนาจของราชสำนักยามาโตะและให้ความสำคัญกับอำนาจของจักรพรรดิ และทากามิกูระได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของบัลลังก์จักรพรรดิตั้งแต่สมัยนาราเป็นต้นมา (Takamori, 2019, pp.43-48) ในสมัยเมจิเช่นกันที่จักรพรรดิเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองและเป็นผู้นำพิธีกรรม ซึ่งเป็นวิธีคิดที่ดำเนินต่อเนื่องจนถึงสมัยโชวะ อย่างไรก็ตาม พิธีไดโจไซหลังสงครามโลกครั้งที่สองของจักรพรรดิอากิฮิโตะในสมัยเฮเซที่จักรพรรดิถูกกำหนดให้เป็นสัญลักษณ์ของประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการให้ความสำคัญกับพิธีไดโจไซ ในฐานะของพิธีกรรมที่เป็นวัฒนธรรมโบราณของราชสำนักยามาโตะและเป็นการแสดงสถานะของจักรพรรดิ ในฐานะผู้นำทางพิธีกรรมอย่างชัดเจน (Der Arslanian, 2020, pp.14-15)

พิธีไดโจไซเป็นพิธีกรรมของราชสำนักยามาโตะที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณและยังคงมีจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของพิธีไดโจไซซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงต่างๆ ของประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นเพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพิธีกรรมที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่นต่อไป

1.1 คำอธิบายศัพท์เฉพาะ

“ไดโจไซ” หมายถึง พิธีเก่าแก่ของราชสำนักยามาโตะแห่งประเทศญี่ปุ่น เป็นพิธีเพื่อแสดงความเคารพต่อบรรพสตรีของราชวงศ์ยามาโตะคือ เทพเจ้าอามาเตราซุ (สุริยเทพี) และเทพเจ้าทั้งปวง เป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์ ซึ่งจะมีการจัดเพียง 1 ครั้งหลังพิธีขึ้นครองราชย์ในแต่ละรัชสมัยของจักรพรรดิญี่ปุ่น และจัดขึ้นหลังฤดูเก็บเกี่ยว แทนพิธีนินาเมไซที่จัดเป็นประจำทุกปี ซึ่งถือเป็นการจัดพิธีนินาเมไซครั้งแรกของจักรพรรดิ

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพิธีไดโจไซในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของพิธีกรรม ความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า และความหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองของพิธีไดโจไซ

1.3 ระเบียบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยจากเอกสาร (documentary research) ซึ่งเป็นเอกสารทุติยภูมิที่เป็นภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่เพื่อวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) และนำผลการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิมาวิเคราะห์ และเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (description research) เพื่อบรรยายเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เอกสารที่นำมาศึกษาเป็นบทความที่สืบค้นจากหอสมุดรัฐสภาแห่งประเทศไทยจำนวน 14 บทและบทความของผู้วิจัย 1 บท และหนังสือภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 เล่มและหนังสือของผู้วิจัย 1 เล่มรวมเอกสาร 23 ชิ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีการวางกรอบแนวคิดดังนี้ คือ

1.3.1 แนวคิดด้านลัทธิบูชาอำนาจของผู้เฒ่า (Shamanism) เพื่ออธิบายจุดเริ่มต้นของพิธีโดโจไซและลักษณะของพิธีที่เกี่ยวกับเทพเจ้า และกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยคือแนวคิดของทฤษฎีเทวสิทธิ์⁵

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปกครอง พิธีโดโจไซเป็นพิธีที่สำคัญของราชวงศ์ยามาโตะและมีความเกี่ยวข้องกับการปกครอง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของการปกครองน่าจะส่งผลต่อพิธีกรรมที่สำคัญของราชสำนักดังเช่นพิธีโดโจไซเช่นกัน

ทั้งนี้ การวิเคราะห์จะเป็นการพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในพิธีกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองเป็นหลักสำคัญ และในบทความนี้จะเขียนทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่นแบบราชบัณฑิตยสถาน⁶

1.4 สมมุติฐาน

พิธีโดโจไซมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับเทพเจ้าซึ่งถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการปกครอง มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของพิธีกรรมไปตามสมัยต่างๆและพิธีกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของการปกครอง

1.5 ทบทวนวรรณกรรม

Kudo (2017) เขียนถึงจุดเริ่มต้นของพิธี “โดโจไซ” ว่าเริ่มราวช่วงปี ค.ศ.600 ในสมัยจักรพรรดิเท็มมุ และมีการจัดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แต่ไม่ได้จัดในทุกสมัยของจักรพรรดิซึ่งว่างเว้นการจัดพิธีในสมัยของจักรพรรดิ 12 พระองค์⁷ ในสมัยราชสำนักเหนือ-ใต้ (ค.ศ.1336-1392) ช่วงสงครามโอนิน (応仁の乱) (ค.ศ. 1467-1477) และตั้งแต่สมัยเซ็งโงะกุถึงต้นสมัยเอโดะ พิธีโดโจไซเป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์ที่มีความสำคัญ คือ เป็นการแสดงถึงการเสร็จสิ้นพิธีขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิ มีการบันทึกเกี่ยวกับพิธีโดโจไซในบันทึกเกี่ยวกับพระราชพิธีโบราณของราชสำนักและการวิจัยเกี่ยวกับ “โดโจไซ” เป็นการทำวิจัยจากเอกสารในสมัยเอโดะช่วงปลายในราวปี ค.ศ.800 เป็นหลักโดยศึกษาจากเอกสารที่ชื่อว่า กิซิกิ (儀式) (เขียนตั้งแต่ปี ค.ศ.871) และ เอ็งจิกิ (延喜式) (ค.ศ.927) ซึ่งมีเอกสารทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพิธีโดโจไซในช่วงแรกของการเริ่มพิธีในราวปลายปี ค.ศ.600 ไม่มากนัก

Okada (2019b) เขียนถึงพิธีกรรมโบราณของประเทศญี่ปุ่นว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมของท้องถิ่นและของชนพื้นบ้าน 2) พิธีกรรมของประเทศและจักรพรรดิ และเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการปกครองในแบบคู่ขนานของศาสนาชินโตกับอำนาจการปกครองจนถึงสมัยจักรพรรดิเมจิ ในบันทึกเกี่ยวกับพิธีกรรมของราชสำนักคือบันทึก เอ็งจิกิ นั้นกำหนดว่า พิธีกรรมแบบโบราณของราชสำนักนั้นมีการแบ่งระดับของพิธีกรรมเป็นไทชิ (大祀) ชูชิ (中祀) โซชิ (小祀) พิธีกรรมในระดับไทชิซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญที่สุดนั้นมีเพียงพิธีโดโจไซเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าพิธีโดโจไซนั้นเป็นพิธีที่มีความสำคัญมากของราชสำนักยามาโตะ

Tsunetada (2019) เขียนถึงการบันทึกของพิธีขึ้นครองราชย์ในสมัยโบราณว่ามีการบันทึกใน *นิฮงโชกิ* เกี่ยวกับพิธีในสมัยจักรพรรดินีจิโต⁸ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นพิธีกรรมในสมัยโบราณของราชสำนักญี่ปุ่นคือ พิธีขึ้นครองราชย์ที่ใช้เวลา 4 วันและในฤดูใบไม้ร่วงปีเดียวกันยังมีการจัดพิธีชิกิเน็นเซ็งงู (式年遷宮) ของศาลเจ้าอิเซะเป็นครั้งแรกและมีพิธีโดโจไซจัดในเดือนพฤศจิกายน โดยทั้งพิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโดโจไซนี้เป็นการจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่เพื่อแสดงการเป็นรัฐชาติที่เทียบเท่ากับประเทศจีนและแสดงถึงการมีอำนาจการปกครองแบบรวมศูนย์ของจักรพรรดิด้วยการจัดพิธีขึ้นครองราชย์ในแบบของประเทศจีน และยังมีการจัดพิธีโดโจไซในแบบของประเพณีโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ

จะเห็นได้ว่า พิธีกรรมที่เกี่ยวกับเทพเจ้าของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีทั้งแบบระดับประเทศและระดับหมู่บ้าน ซึ่งพิธีโดโจไซเป็นพิธีระดับประเทศที่มีความสำคัญมากของราชสำนักยามาโตะ ในช่วงเริ่มต้นของพิธีโดโจไซในสมัยจักรพรรดินีจิโตนั้นพิธีโดโจไซที่ถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์อย่างยิ่งใหญ่และมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงอำนาจในการปกครอง แต่พิธีโดโจไซก็ถูกหยุดจัดในสมัยของจักรพรรดิหลายพระองค์เนื่องจากปัญหาทางการเงินการปกครอง ผู้วิจัยพบเอกสารที่เขียนถึงพิธีโดโจไซในแง่ของการเป็นพิธีเก่าแก่แต่มีส่วนที่แฝงการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบพิธีกรรมและองค์ประกอบต่างๆ ในพิธีซึ่งนำมาสู่คำถามการวิจัยว่า พิธีโดโจไซที่ดำเนินต่อเนื่องมาประมาณ 1,350 ปี อีกทั้งยังถูกหยุดจัดพิธีเป็นเวลานานนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมด้านความหมายที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าหรือไม่ และการปกครองในช่วงต่างๆ ของประวัติศาสตร์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพิธีโดโจไซอย่างไร

2. ผลการวิจัย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพิธีโดโจไซ

พิธีโดโจไซเป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์ที่ใช้วัฒนธรรมของจีนแบบราชวงศ์ถัง มีความหมายเพื่อประกาศการขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิให้ประชาชนและนานาชาติประเทศรู้ถึงพิธีในแบบสมัยใหม่ที่มีความทันสมัยและยิ่งใหญ่ แต่ยังคงมีการเคารพเทพเจ้าอามาเตราซุและเทพเจ้าทั้งปวงด้วยพิธีภายในหอพิธีโดโจไซตามแบบเดิมของญี่ปุ่น พิธีโดโจไซเริ่มเกิดขึ้นมาประมาณ 1,350 ปีและเป็นพิธีที่สำคัญของราชสำนักยามาโตะ แต่เดิมเป็นพิธีที่เข้ามาสู่เกาะญี่ปุ่นพร้อมกับความรู้ต่างๆ เช่น การทำนาจากประเทศจีนในสมัยยาโยะอิ และถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยอาซุกะ พิธีโดโจไซจะถูกจัดขึ้นเพียง 1 ครั้งในแต่ละสมัยของจักรพรรดิซึ่งต่างจากพิธีนินาเมไซที่จัดขึ้นทุกปีเพื่อเป็นพิธีเคารพเทพเจ้าหลังฤดูเก็บเกี่ยว จากปัญหาภายในของราชสำนักส่งผลให้พิธีโดโจไซถูกหยุดจัดหลายครั้งและช่วงที่หยุดจัดพิธียาวที่สุดคือหลังจากการจัดครั้งสุดท้ายในสมัยจักรพรรดิโกสึจิเมิกาโดะ (องค์ที่ 103) ในปี ค.ศ.1466 และจัดขึ้นอีกครั้งในสมัยเอโดะในสมัยจักรพรรดิอิงาชิยามะ (องค์ที่ 113) ในปี ค.ศ.1687 รวมเวลาที่ไม่มีการจัดพิธีโดโจไซ 221 ปี (Hayashi, 2018, pp.66-70) พิธีโดโจไซในสมัยจักรพรรดิอิงาชิยามะจัดขึ้นโดยเรกเง็งโจโก พระบิดาของจักรพรรดิอิงาชิยามะผู้มีแนวคิดที่จะฟื้นฟูพิธีโดโจไซและจัดพิธีอย่างเรียบง่ายถึงแม้ทำให้ราชสำนักประสบปัญหาทางการเงินก็ตาม (Motegi, 2006, pp.88-90)

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า สิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายของพิธีโดโจไซมี 2 ประการ คือ

2.1.1 ความเป็นมาของพิธีที่เกี่ยวข้องกับข้าวและเทพเจ้า

พิธีกรรมโบราณของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีพิธีกรรมสำคัญของราชสำนักที่เริ่มในสมัยการปกครองของอิเมโกะ 3 พิธี คือ พิธีนินาเมไซ (新嘗祭) พิธีซิงกงไซ (鎮魂祭) และพิธีโอฮาราอะ (大赦) และยังคงมีการ

จัดเป็นพิธีกรรมทางศาสนาของราชสำนักจนถึงปัจจุบัน (Kudo, 2017, pp.160-161) พิธีนี้มาแต่เดิมเป็นพิธีการถวายข้าวใหม่แก่เทพเจ้าเป็นพิธีโบราณของจีนที่เข้ามาสู่เกาะญี่ปุ่นพร้อมกับความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวและเริ่มมีการจัดพิธีตั้งแต่สมัยยาโยะตามหมู่บ้านต่างๆซึ่งเป็นพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าต่อพืชผลการเกษตรด้วยการถวายรวงข้าวใหม่ต่อหน้าเทพเจ้า ในบันทึกประวัติศาสตร์ โคจิกิ (古事記) และนิฮงโชกิ (日本書紀) ระบุในเทวดานานว่า เทพเจ้าอามาเตราซุ (天照大御神) ^{あまてらすおみかみ} 9 ทำพิธีที่เรียกว่า พิธีนินาเมะ (ニナメ儀礼) ต่อมาพิธีนี้มีการจัดเป็นพิธีกรรมในพระราชวังและกลายเป็นต้นกำเนิดของพิธีนินาเมะและพิธีโดโจไซ

ในปัจจุบันพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าหลังฤดูเก็บเกี่ยวนี้ยังมีการจัดในท้องถิ่นเพื่อเป็นเทศกาลฤดูใบไม้ร่วงและพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าโดยจะพบเห็นได้ในเทศกาลท้องถิ่นของศาลเจ้าและมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามชื่อของศาลเจ้า ตามหลักแล้วพิธีนินาเมะจะจัดขึ้นในวันเพ็ญวันรากลางเดือนพฤศจิกายนซึ่งเป็นวันที่กลางวันสั้นที่สุดและเป็นพิธีที่อธิษฐานเพื่อให้พระอาทิตย์กลับมามีพลังและขอให้ฤดูใบไม้ผลิมาเยือนโดยเร็ว ปัจจุบันพิธีนินาเมะมีการจัดในวันที่ 23 พฤศจิกายน ของทุกปีที่หอพิธีอิงกาเด็น (神嘉殿) ในพระราชวังอิมพีเรียลโดยจักรพรรดิจะเป็นผู้ถวายอาหารเช่น ข้าวและข้าวฟ่างแก่เทพเจ้าแล้วจึงทำพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าและเสวยอาหารร่วมกับเทพเจ้า ปัจจุบันเป็นวันขอบคุณผู้ใช้แรงงานและถือเป็นวันหยุดของประเทศญี่ปุ่น (Hayashi, 2018, pp.30-32)

2.1.2 ความเกี่ยวข้องกับการปกครอง

ต้นกำเนิดของพิธีโดโจไซมีความเกี่ยวข้องกับการมีอำนาจการปกครองของราชสำนักยามาโตะ ในเอกสารบันทึกประวัติศาสตร์ของจีนคือ กิซิวจินเด็น (魏志倭人伝) บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรหรือญี่ปุ่นในสมัยโบราณว่า มีความวุ่นวายจากการแย่งชิงอำนาจระหว่างอาณาจักรต่างๆ และเหตุการณ์สงบลงด้วยการปกครองโดยอิมิโกะ (伊弉諾) ซึ่งเชื่อกันว่าปกครองด้วยอำนาจวิเศษและเป็นผู้นำทางพิธีกรรม การปกครองอาณาจักรในแบบสหภาพอาณาจักรที่อิมิโกะปกครองตั้งแต่ปี ค.ศ.190-248 เป็นเวลา 58 ปีนั้นเป็นเวลานานพอที่จะทำให้เกิดระบบการปกครองที่มีการใช้พิธีกรรมในแบบยามาโตะซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรมโดยอิมิโกะมีน้องชายร่วมเป็นผู้ปกครองทางการเมืองซึ่งเป็นการปกครองแบบคู่ขนานระหว่างการปกครองของผู้มีอำนาจวิเศษโดยผู้หญิงและการปกครองทางการเมืองโดยผู้ชายซึ่งเริ่มในสมัยยาโยะอิ เรียกการปกครองแบบคู่ขนานนี้ว่า ระบบฮิเมะฮิโกะ (ヒメ・ヒコ制) ซึ่งพบหลักฐานการฝังศพคู่กันและมีวงของประดับในหลุมศพที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้นำพิธีกรรมและผู้นำการปกครองในหลุมศพโบราณหลายแห่งในประเทศญี่ปุ่น (Der Arslanian, 2016, p.60)

ในปี ค.ศ.672 เกิดการทำสงครามเพื่อแย่งชิงอำนาจในราชสำนักคือ สงครามจินชิน (壬申の乱) ระหว่างเจ้าชายโอโตโมะ (พระโอรสของจักรพรรดิเท็นจิ) และเจ้าชายโออามะ (พระอนุชาของจักรพรรดิเท็นจิ) ต่อมาคือจักรพรรดิเท็มมุ ขณะที่เจ้าชายโออามะหนีออกจากเมืองโยชิโนะก็ได้อธิษฐานขอพรจากเทพเจ้าอามาเตราซุที่ริมฝั่งแม่น้ำโทโอะของอาณาจักรอิเซะ (บริเวณแม่น้ำอาซาเกะ จังหวัดมิเอะในปัจจุบัน) หลังจากรบชนะแล้วจึงรื้อฟื้นระบบการส่งเจ้าหญิงที่มีสายเลือดของราชวงศ์ผู้เป็นหญิงโสดเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้รับใช้เทพเจ้าอามาเตราซุที่ศาลเจ้าอิเซะเรียกว่า ไฮโอ (斎王) อีกทั้งยังยกระดับศาลเจ้าอิเซะซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงศาลเจ้าขนาดเล็กให้เป็นศาลเจ้าเพื่อเคารพเทพเจ้าอามาเตราซุในฐานะบรรพสตรีของราชวงศ์ยามาโตะและเรียกว่า อิเซะจิงกู (伊勢神宮) รวมถึงสั่งให้ทบทวนบันทึก โคจิกิ ที่เป็นเทวดานานเกี่ยวกับเทพเจ้าให้เป็นบันทึกที่แสดงความชอบธรรมและสิทธิในการครองราชย์และให้ทบทวนแก้ไขบันทึกประวัติศาสตร์คือ นิฮงโชกิ และให้ความสำคัญต่อพิธีกรรมในแบบยามาโตะที่มีมาแต่โบราณ และยังมีการจัดลำดับความสำคัญของศาลเจ้า โดยให้เทพเจ้าอามาเตราซุเป็นเทพเจ้าแห่งพระอาทิตย์ผู้มีอำนาจสูงกว่าเทพเจ้าทั้งปวง นอกจากนี้ยังทำให้สถานะของ

จักรพรรดิมีความเป็นเทพเจ้าด้วยพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโคโจไซ (Hayashi, 2018, pp.50-56) และเริ่มมีพิธีโคโจไซอย่างเป็นระบบในสมัยจักรพรรดิเท็มมุและมีการใช้บูชาบทกามิกุระในแบบจีน เพื่อแสดงความเป็นประเทศที่มีอารยธรรมสมัยใหม่ ในสมัยจักรพรรดิเนจิโตมีบันทึกยืนยันการจัดพิธีโคโจไซเป็นครั้งแรกในบันทึก *นิฮงโชกิ* รวมถึงบันทึกรูปแบบพิธีขึ้นครองราชย์ การถวายเครื่องไตรราชกกุธภัณฑ์แก่จักรพรรดิและพิธีโคโจไซ แสดงให้เห็นว่าพิธีโคโจไซกลายเป็นพิธีในระดับประเทศและถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างรัฐชาติในสมัยโบราณตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเท็มมุเพื่อแสดงถึงความชอบธรรมในการมีอำนาจขึ้นครองราชย์ด้วยอำนาจแบบเทวสิทธิ์นั่นเอง (Der Arslanian, 2020, pp.5-7)

2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของพิธีโคโจไซ

พิธีโคโจไซเป็นพิธีที่มีการดำเนินต่อเนื่องมาประมาณ 1,350 ปีและเป็นพิธีที่อยู่คู่กับราชสำนักยามาโตะ ซึ่งมีจักรพรรดิจิมมุเป็นจักรพรรดิองค์แรกของราชวงศ์ยามาโตะตั้งแต่ปี 660 ก่อนคริสต์ศักราช ตำแหน่งจักรพรรดิมีการสืบทอดจนถึงปี ค.ศ.2020 รวมเป็นเวลา 2,680 ปี มีจักรพรรดิทั้งสิ้น 126 พระองค์ นับว่าเป็นราชวงศ์ที่มีการสืบทอดราชสมบัติยาวนานที่สุดในโลก ดังนั้นพิธีของราชสำนักยามาโตะย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เกิดขึ้นในสังคมในแต่ละช่วงสมัยซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่ไม่เปลี่ยนแปลงในพิธีโคโจไซ 2 ประการ คือ

1) **ช่วงเวลาในการจัดพิธี** มีการเขียนในบันทึก *เอ็นจิชิกิ* เกี่ยวกับกำหนดเวลาการจัดพิธีโคโจไซที่มีการบันทึกชื่อเต็มคือ “เซ็นโซโคโจไซ” (踐祚大嘗祭) (หมายถึงการพิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโคโจไซ) ว่า หากมีการขึ้นครองราชย์ภายในเดือนกรกฎาคม(ตามปฏิทินจันทรคติถือเป็นเดือนแรกของฤดูใบไม้ร่วง) ให้มีการจัดพิธีโคโจไซในเดือนพฤศจิกายนในปีนั้น (ถือเป็นเดือนที่สองของฤดูหนาว) แต่หากมีพิธีขึ้นครองราชย์ตั้งแต่เดือนสิงหาคม (ตามปฏิทินจันทรคติเป็นเดือนที่สองของฤดูใบไม้ร่วง) เป็นต้นไป ให้จัดพิธีโคโจไซในปีต่อไป ทั้งนี้การขึ้นครองราชย์หลังจากจักรพรรดิองค์ก่อนซึ่งสวรรคตนั้นจะขึ้นอยู่กับพระราชพิธีศพและการไว้ทุกข์ให้กับจักรพรรดิองค์ที่สวรรคตด้วย อย่างไรก็ตาม ในสมัยนารายณ์ถึงสมัยเฮอันนั้นมีการขึ้นครองราชย์ซึ่งเป็นแบบที่เกิดจากการสละราชสมบัติของจักรพรรดิองค์ก่อนที่เรียกว่า จูเซ็นโซกุอิ (受禪即位) เป็นส่วนใหญ่ (จักรพรรดิจำนวน 31 พระองค์จาก 40 พระองค์) ทำให้การกำหนดเวลาจัดพิธีโคโจไซมีความง่ายขึ้น (Kudo, 2017, pp.2-7)

2) **คำอธิษฐานของจักรพรรดิในพิธีโคโจไซ** มีการบันทึกใน *โกโทบะอินชินกิ* (後鳥羽院宸記) ของโกโทบะโจโก¹⁰เป็นบันทึกพร้อมกับพระโอรสคือจักรพรรดิจุนโตะกุ (องค์ที่ 84) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1211 เกี่ยวกับพระราชพิธีในราชสำนักซึ่งเขียนถึงเนื้อหาของ “โอสึเงมุ” (御告文) หรือคำกล่าวของจักรพรรดิที่ใช้เพื่อกล่าวคำอธิษฐานต่อเทพเจ้าอามาเตราซุและเทพเจ้าทั้งปวงในหอพิธีโคโจไซซึ่งมีการส่งต่อสืบทอดจากจักรพรรดิในแต่ละสมัยว่า การอธิษฐานในพิธีโคโจไซเป็นการอธิษฐานเพื่อความสงบสุขของประเทศชาติและธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์ จากบันทึกนี้ทำให้คำอธิษฐานต่อเทพเจ้าซึ่งไม่เคยถูกเปิดเผยแก่ผู้คนภายนอกมาก่อนได้ถูกเปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษร และบันทึกดังกล่าวกลายเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งนี้ไม่มีหลักฐานปรากฏว่ามีการอธิษฐานก่อนหน้าที่จะมีบันทึกนี้หรือไม่ แต่การอธิษฐานนี้ได้ดำเนินต่อเนื่องยาวนานกว่า 800 ปีตั้งแต่มีการบันทึกจนถึงปัจจุบัน (Katsuoka, 2019a, pp.48-49)

นอกจากช่วงเวลาการจัดพิธีและคำอธิษฐานแล้ว องค์ประกอบต่างๆ ของพิธีโคโจไซยังมีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงสมัยต่างๆ งานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพิธีโคโจไซโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในพิธีโคโจไซในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงชื่อของพิธีโดโจไซ

พิธีเกี่ยวกับข้าวซึ่งเป็นพื้นฐานของพิธีโดโจไซนั้นแต่เดิมในสมัยยาโยะอิมิการจัดทั่วไปในหมู่บ้านและใช้คำภาษาญี่ปุ่นโบราณเพื่อเรียกพิธีนี้หลายอย่างเช่น นิฮินะเฮะและนิฮะนะอิ ในพิธีของจีนนั้นมีอักษรจีน「嘗」ในพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวคือ「嘗新」ซึ่งจัดในฤดูใบไม้ร่วง ส่วนในประเทศญี่ปุ่นจัดในกลางฤดูหนาวจึงมีการยืมคำมาใช้และมีคำว่า นามะรุ=ชิม「嘗=なめる」ในความหมาย “การรับประทานธัญญาหารใหม่” 「新穀を嘗める」ต่อมาพิธีเกี่ยวกับข้าวซึ่งเป็นพิธีกรรมโบราณของจีนที่จัดในหมู่บ้านทั่วประเทศญี่ปุ่นจึงกลายเป็นพิธีระดับประเทศที่จัดขึ้นโดยราชสำนักและมีจักรพรรดิเป็นผู้นำพิธีเรียกว่า พิธีนินาเมไซ (新嘗祭) (Tsunetada, 2019, pp.45-48) และคำว่า「新嘗」มีวิธีการอ่านแบบ ฌองโยมิ ว่า “ชินโจ” ดังนั้นคำว่า「大嘗」จึงถูกอ่านแบบ ฌองโยมิว่า “โดโจ” (Kudo, 2017, p.8) ในบันทึก โคจิกิ (ค.ศ.712) และ นิฮงโชกิ (ค.ศ.720) ยังไม่มีการแบ่งวิธีการใช้คำว่า “ชินโจ” และ “โดโจ” อย่างชัดเจน แม้ในเอกสารเกี่ยวกับพิธีกรรมของเทพเจ้าคือ จิงจิเรียว (神祇令) (เริ่มใช้ปี ค.ศ.701) ก็ใช้เพียงตัวอักษร「大嘗」ไม่มีการแยกใช้ชื่อของพิธีหลังการขึ้นครองราชย์และพิธีประจำปี¹¹ การเริ่มเรียกพิธีหลังการขึ้นครองราชย์ว่า “โดโจไซ” นั้นไม่ได้มีการบันทึกไว้ชัดเจน แต่พบในบันทึก นิฮงโชกิ ว่ามีการใช้คำว่า “โอนิเอะ” (大嘗) ในสมัยจักรพรรดิเท็มมุ (องค์ที่ 40) ซึ่งน่าจะเป็นต้นแบบของพิธีโดโจไซที่แสดงถึงพิธีสืบทอดตำแหน่งจักรพรรดิ และในสมัยจักรพรรดินิจิโต (องค์ที่ 41) มีการแบ่งชัดเจนระหว่างพิธีนินาเมไซและพิธีโดโจไซหลังจากประกาศกฏกียุมิฮาราริเียว (浄御原令) ในปี ค.ศ.691 และมีการจัดพิธีโดโจไซของจักรพรรดินิจิโตในเดือนพฤศจิกายนโดยใช้คำว่า “โอนิเอซุ” (大嘗す) ถือว่าเป็นพิธีโดโจไซครั้งที่สอง (Okada, 2019b, pp.51-53) ในบันทึก โชกุนิฮงจิ (続日本紀) (เอกสารประวัติศาสตร์ระหว่างปี ค.ศ.697-791) มีการใช้คำว่า「大嘗」สำหรับพิธีหลังการขึ้นครองราชย์และ「新嘗」สำหรับพิธีประจำปีอย่างเห็นได้ชัด โดยใช้คำว่า「大嘗」สำหรับพิธีของจักรพรรดิถังมู (องค์ที่ 42) และตั้งแต่สมัยจักรพรรดิคัมมู (องค์ที่ 50) เป็นต้นมาก็มีการใช้คำว่า「大嘗」ในพิธีของจักรพรรดิหลายพระองค์ (Tsunetada, 2019, pp.8-11) ในสมัยจักรพรรดิชากะ (องค์ที่ 52) มีการบันทึกเกี่ยวกับพิธีโดโจไซใน นิฮงโชกิ ว่า มีการใช้คำว่า “โดโจเอะ” (大嘗会) เป็นครั้งแรกและมีการใช้คำนี้ในช่วงค.ศ.800 อย่างต่อเนื่อง ต่อมาในสมัยจักรพรรดิเซวะ (องค์ที่ 56) พบว่ามีการใช้ทั้งคำว่าโดโจไซและโดโจเอะ หลังจากนั้นจึงมีการใช้คำว่า “โดโจไซ” อย่างแพร่หลายโดยพบชื่อที่บันทึกใน กิซิกิ คือ “เซ็นโซโดโจไซ” (せんそだじょうさい) ซึ่งเป็นชื่ออย่างเป็นทางการหมายถึงพิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโดโจไซในพิธีขึ้นครองราชย์ตั้งแต่ปี ค.ศ.872 เป็นต้นมา (Kudo, 2017, p.10) การเปลี่ยนชื่อของพิธีโบราณจากจีนเป็นพิธีโดโจไซซึ่งเป็นพิธีหลังการขึ้นครองราชย์นั้นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากความหมายเดิมของพิธีเกี่ยวกับข้าวและเทพเจ้าแบบจีนโบราณไปสู่พิธีกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์เพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิและราชสำนักในการปกครอง

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในพิธีกรรม

ในประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการบันทึกเกี่ยวกับการปกครองของอิมิโกะ ผู้นำทางจิตวิญญาณที่เป็นผู้หญิงและมีบันทึกของท้องถิ่นที่บันทึกการปกครองร่วมกันแบบคู่ขนานของผู้นำทั้งผู้ชายและผู้หญิง และยังพบหลักฐานการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของผู้หญิงในหลุมศพโบราณของผู้ปกครองในสมัยโคะฟุน ผู้นำที่เป็นผู้หญิงในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นจึงมีความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณมาตั้งแต่สมัยยาโยะอิมิและยังคงปรากฏในพิธีกรรมของศาลเจ้าอิเซในปัจจุบัน (Der Arslanian, 2016, pp.8-10) ความเชื่อถึงการมีอำนาจพิเศษของผู้หญิงตั้งแต่สมัยที่อิมิโกะปกครองนั้นส่งผลให้พิธีนินาเมไซและพิธีโดโจไซมี “ผู้หญิง” เป็นผู้มีบทบาทในบทบาททางเวทมนต์มาตั้งแต่สมัยโบราณ (Kudo, 2020, p.185) ในบันทึก โคจิกิและนิฮงโชกิ ในส่วนของ

เทวดำนานมีบันทึกว่า เทพเจ้าอามาเตราซุ ประกอบพิธีนินาเมะและในบันทึก เอ็งจิซึกิ เขียนถึงผู้หญิงที่มีหน้าที่ทำเหล้าศักดิ์สิทธิ์ในพิธีโดโจไซที่เรียกว่า “ซาคัตสึโกะ” (造酒児) และผู้หญิงในตำแหน่งอื่นๆ ซึ่งตำแหน่งซาคัตสึโกะเป็นตำแหน่งที่สำคัญที่สุดและถูกปฏิบัติในแบบที่มีความเป็นเทพเจ้า (Takamori, 2019, pp.106-108) ซาคัตสึโกะคือ หญิงรับใช้เทพเจ้าที่ถูกเลือกมาจากพื้นที่ยุกิและซูกิ¹² ด้วยการทํานายโดยการเผากระดองเต่าแบบโบราณ มีคุณสมบัติเป็นหญิงโสัดที่มีชาติตระกูลสูง คือเป็นลูกสาวของผู้ปกครองและผู้ช่วยของอำเภอ นอกจากซาคัตสึโกะแล้ว ยังมีหญิงรับใช้เทพเจ้าเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับเหล้าศักดิ์สิทธิ์อีก 5 คน (Morita, 2019a, pp.79-80) ซาคัตสึโกะมีความพิเศษคือ จะต้องเข้าร่วมพิธีต่างๆ เป็นคนแรก เช่น ลงจอบขุดบ่อน้ำในพิธีที่เกี่ยวข้อง โลงขวานเพื่อตัดต้นไม้และตัดฟางที่ใช้ในการสร้างหอพิธีโดโจคิว รวมถึงตัดรวงข้าวที่จะใช้ในพิธีเป็นคนแรก ในขบวนแห่ของเช้าวันพิธีโดโจไซนั้นซาคัตสึโกะจะอยู่บนเกี้ยวไม้สีขาวที่อยู่ด้านหน้าของเกี้ยวไม้สีดำซึ่งใช้วางข้าวศักดิ์สิทธิ์ เมื่อถึงหอโดโจคิวแล้วจึงหมดหน้าที่ของซาคัตสึโกะ (Kudo, 2017, pp.49-51) ซึ่งหน้าที่ของซาคัตสึโกะเป็นการยืนยันความเชื่อแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษในพิธีโบราณแบบยามาโตะที่มีอยู่ในพิธีโดโจไซ ส่วนจักรพรรดิเป็นผู้นำพิธีกรรมในฐานะผู้สืบเชื้อสายจากเทพเจ้าอามาเตราซุตามแบบเทวสิทธิ์และแบบลัทธิผู้มีอำนาจพิเศษด้วยเช่นกัน

ต่อมาในสมัยเมจิ พิธีโดโจไซในสมัยใหม่ถูกกำหนดไว้ในกฎโทเกียวกูเร (とうきょく令) เป็นกฎของราชสำนักประกาศในปี ค.ศ.1909 เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นครองราชย์คือ การประกาศรัชศก พิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโดโจไซ ทำให้พิธีบางส่วนเปลี่ยนไปจากสมัยโบราณ (Fujimoto, 2019, pp.48-49) พบบันทึกที่เขียนถึงซาคัตสึโกะในพิธีโดโจไซจนถึงสมัยจักรพรรดิโคเม (องค์ที่ 121) แต่ไม่พบซาคัตสึโกะในบันทึกของพิธีโดโจไซในสมัยจักรพรรดิเมจิ (องค์ที่ 122) และไม่มีซาคัตสึโกะในพิธีโดโจไซจนถึงปัจจุบัน สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากนโยบายของการสร้างรัฐชาติแบบสมัยใหม่และนโยบาย “ประเทศชาติมั่งคั่งและการทหารมั่นคง” ของรัฐบาลเมจิส่งผลให้จักรพรรดิเมจิเป็นผู้นำตามแบบสมัยใหม่ และการเฉลิมฉลองหลังพิธีโดโจไซมีการเชิญทูตานุทูตและข้าราชการจากกระทรวงทบวงกรมของรัฐบาลเมจิ ทำให้มีการใช้เหล้าเป็นจำนวนมากจึงต้องใช้เหล้าจากโรงงานและกลุ่มของซาคัตสึโกะจึงไม่มีบทบาทผลิตเหล้าศักดิ์สิทธิ์อีกต่อไป (Kudo, 2017, pp.260-263) การเข้าสู่อารยธรรมสมัยใหม่แบบตะวันตกและเป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งทางทหารส่งผลต่อการลดความสำคัญของผู้หญิงในพิธีกรรมโบราณแบบยามาโตะรวมถึงการลดความสำคัญของเหล้าศักดิ์สิทธิ์ซึ่งแต่เดิมเป็นการผลิตโดยซาคัตสึโกะและเปลี่ยนเป็นการผลิตจากโรงงานเพื่อจะได้ปริมาณมากพอที่จะใช้ในงานเลี้ยงที่ยิ่งใหญ่สำหรับจักรพรรดินั้นเอง

2.2.3 การเปลี่ยนแปลงในความหรรษาของพิธีกรรม

พิธีโดโจไซในสมัยจักรพรรดิเท็มมุและจักรพรรดิจิโตมีความซับซ้อนมากกว่าพิธีแบบโบราณในสมัยยาโยเอะและพิธีโดโจไซมีความหรรษามากขึ้นตั้งแต่ต้นสมัยเฮอันจนถึงกลางสมัยเฮอันคือมีการตกแต่งด้วยของที่มาจากจีนจนทำให้คุณค่าของพิธีอยู่ที่การตกแต่งอย่างหรรษาซึ่งแตกต่างจากคุณค่าเดิมที่ให้ความสำคัญกับการขอบคุณเทพเจ้า มีการสั่งให้ยกเลิกการตกแต่งอย่างหรรษาหลายครั้ง เช่น ในสมัยจักรพรรดิเฮเซ (องค์ที่ 51) และสมัยจักรพรรดิจุนนะ (องค์ที่ 53) อย่างไรก็ตาม พิธีโดโจไซก็มีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ ตั้งแต่ปลายสมัยเฮอันเป็นต้นมาเนื่องจากปัญหาการเงินของราชสำนัก (Katsuoka, 2019a, p.51) ซึ่งมาจากปัญหาความอ่อนแอของราชสำนักและจักรพรรดิที่ไม่สามารถควบคุมการครอบครองที่ดินส่วนตัวของขุนนาง วัดและศาลเจ้าได้และเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่กลางสมัยเฮอันเป็นต้นมา ซึ่งส่งผลต่อการเก็บภาษีของราชสำนักและส่งผลกระทบต่อพิธีโดโจไซเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีพิธีโกเกเงียวโก (御禊行幸) หรือพิธีชำระร่างกายให้สะอาดก่อนเข้าพิธีโดโจไซ ปรากฏครั้งแรกในพิธีโดโจไซของจักรพรรดิเฮเซ (องค์ที่ 51) ในปี ค.ศ.805 และพบบันทึกที่เขียนถึงพิธีโกเกเงียวโกว่า จัดขึ้นก่อนพิธีโดโจไซในราวปลายเดือนตุลาคมและเขียนบรรยายถึงขบวนของจักรพรรดิที่ไปชำระร่างกายในแม่น้ำคาโมะซึ่งแสดงให้เห็นภาพของขบวนที่ยิ่งใหญ่ใหญ่ที่มีขุนนางในราชสำนักเข้าร่วมประมาณ 1,500 คน และมีคนมารอดูเป็นจำนวนมาก (Katsuoka, 2019a, p.48) และยังมีการสร้างภูเขาขนาดใหญ่ซึ่งมีต้นไม้ประดับคือ ชิรุชิโนะยามะ (しろしのやま) ตั้งอยู่หน้าหอพิธิยูกิเด็นและซูกิเด็นเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงที่ตั้งของหอพิธิและถูกตกแต่งอย่างหรูหราซึ่งมีบันทึกใน ชูยูกิ (中右記) ว่ามีฝูงชนมาเฝ้าชมเป็นจำนวนมากแต่ต่อมา ชิรุชิโนะยามะถูกเลิกสร้างพร้อมกับการยกเลิกพิธีโกเกเงียวโก (Tsunetada, 2019, pp.99-100) จะเห็นได้ว่า พิธีโดโจไซซึ่งแต่เดิมเป็นพิธีภายในราชสำนักเพื่อเคารพเทพเจ้าตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเท็มมุและจักรพรรดินิจิโต นั้นถูกทำให้มีความหรูหรามากขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นสมัยเฮอันเนื่องจากบ้านเมืองมีความสงบไม่มีสงครามและเป็นช่วงที่วัฒนธรรมของราชสำนักเจริญสูงสุด จึงทำให้การจัดพิธีโดโจไซให้ความสำคัญกับการแสดงความหรูหราของราชสำนักซึ่งแตกต่างไปจากความหมายของต้นกำเนิดของพิธีกรรมในสมัยยาโยะอิที่มีจุดประสงค์เพื่อขอบคุณเทพเจ้าและอาหารที่ได้รับจากธรรมชาติ

2.2.4 การเปลี่ยนแปลงของการเป็น “พิธีลับ”

คำว่า “พิธีลับ” มาจากลักษณะของพิธีการถวายอาหารแก่เทพเจ้าและการเสวยอาหารร่วมกับเทพเจ้าในหอพิธิโดโจคิวซึ่งจักรพรรดิทรงใช้เวลาในหอพิธิยูกิเด็น (悠紀殿) และซูกิเด็น (主基殿) ¹³ แห่งละประมาณ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง และภายในหอมีเพียงจักรพรรดิและสตรีรับใช้คืออุนะเมะ (采女) เป็นผู้ช่วยในพิธีกรรม 2 คน ทำให้พิธีภายในหอพิธิโดโจคิวมีความสำคัญและมีลักษณะของการเป็น “พิธีลับ” ในบันทึก โกะฟุชิมิเท็นโนเงียวกิ (後伏見天皇御記) ของจักรพรรดิโกฟุชิมิ (องค์ที่ 93) เขียนว่า มีเพียงขุนนางชั้นสูงผู้สำเร็จราชการของจักรพรรดิและสตรีรับใช้เท่านั้นที่จะรู้เรื่องพิธีภายในหอพิธิโดโจคิว นอกจากนี้ยังมีบันทึก ไดฮาจิเมวาโช (代始和抄) และบันทึกในสมัยราชสำนักเหนือ-ใต้ คือ มียาจิอิจิกุเด็น (宮主秘事口伝) เขียนถึงความสำคัญของพิธีถวายอาหารและการส่งต่อรายละเอียดของพิธีในหอพิธิโดโจคิวด้วยการบอกเล่าพิธีกรรมสืบต่อกันโดยไม่มีการบันทึกด้วยตัวอักษร สิ่งเหล่านี้ทำให้พิธีมีความสำคัญและมีความเป็น “พิธีลับ” อย่างต่อเนื่อง (Kudo, 2017, pp.25-27) อย่างไรก็ตาม ไม่พบคำว่า “พิธีลับ” ในบันทึกในสมัยเฮอัน แต่พบเพียงบันทึกที่เขียนถึงความสำคัญของการถวายอาหารแก่เทพเจ้าและการร่วมเสวยอาหารกับเทพเจ้าของจักรพรรดิเท่านั้น (Okada, 2019c, p.1) การเป็น “พิธีลับ” ถูกกล่าวถึงในสมัยปัจจุบันโดยผู้ที่ทำหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรมในราชสำนักคือ นายโชจิโยชิอากิ¹³ ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวว่าไม่เคยเห็นพิธีกรรมภายในหอพิธิเช่นกัน สิ่งที่นายโชจิรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมในหอพิธิคือ จักรพรรดิจะเป็นผู้อ่าน “โอซีเงมุ” และต้องถวายของสักการะแด่เทพเจ้าหรือ โกชิงกุ (御親供) รวมถึงพิธีกรรมที่จักรพรรดิร่วมเสวยสิ่งที่ถวายแด่เทพเจ้าคือ พิธีโอนาโอไร (御直会の儀) เชื่อกันว่าการเสวยอาหารร่วมกับเทพเจ้าจะทำให้ได้รับพลังจากเทพเจ้าและการเสวยข้าวที่มาจากหม้อเดียวกันในพิธีนี้จะทำให้จักรพรรดิมีความคุ้นเคยกับเทพเจ้ามากขึ้น พิธีโดโจไซจึงเป็นพิธีที่เชื่อว่าทำให้จักรพรรดิได้รับพลังจากเทพเจ้า (Sogi, 2019, pp.27-29) ถึงแม้การเป็น “พิธีลับ” จะถูกยืนยันในพิธีโดโจไซของสมัยเฮเซว่า เป็นเพียงพิธีการถวายอาหารและร่วมเสวยอาหารกับเทพเจ้าเท่านั้น แต่เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิม ราชสำนักจึงไม่ยินยอมให้ผู้อื่นนอกจากจักรพรรดิและสตรีรับใช้เข้าไปในหอพิธิโดโจคิวและไม่ยินยอมให้มีการถ่ายภาพพิธีในหอพิธิยูกิเด็นและซูกิเด็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราชสำนักยังคงรักษาความเป็นพิธีสำคัญตามแบบพิธีดั้งเดิมและเปิดเผยการเป็น “พิธีลับ” เพื่อไม่ให้เกิดความกังขาในบรรดาประชาชนทั่วไปนั่นเอง

2.2.5 การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

ถึงแม้พิธีโดโจไซจะเป็นพิธีกรรมโบราณที่มีความเกี่ยวข้องกับเทพเจ้า แต่อิทธิพลของพุทธศาสนาที่เข้าสู่ราชสำนักส่งผลให้พิธีโดโจไซมีการผสมผสานของพุทธศาสนาซึ่งเห็นได้ชัดในช่วงปลายสมัยเอโดะที่มีการทำพิธีสำหรับพิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโดโจไซที่วัดและศาลเจ้าในเขตคิโน¹⁴ และยังมีพิธีกรรมแบบพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การพนมมือในแบบพุทธและกล่าวอธิษฐานของจักรพรรดิในพิธีขึ้นครองราชย์เมื่อประทับในบุษบกทากามิกูระ นอกจากนี้ยังมีพิธีทางพุทธศาสนาที่จัดขึ้นต่อเนื่องจากพิธีโดโจไซโดยจัดขึ้นในอาคารชิงกงอินในเขตพระราชวัง แสดงให้เห็นถึงการรวมกันของความเชื่อของเทพเจ้าและความเชื่อทางพุทธศาสนาหรือชินบูตสึโก (神仏習合) ซึ่งเริ่มมีในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยนารา การทำพิธีที่วัดและศาลเจ้าในเขตคิโนของพิธีโดโจไซและการถวายเครื่องสักการะจากเขตคิโนทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักและประชาชนในเขตคิโนอย่างแน่นแฟ้น การย้ายเมืองหลวงและการจัดพิธีโดโจไซที่เมืองโตเกียวในสมัยเมจิจึงเป็นการสลายการผูกขาดความสัมพันธ์ในทางพิธีกรรมของราชสำนักจากพื้นที่ในเขตคิโนและเปลี่ยนไปสู่การจัดพิธีโดโจไซที่จัดขึ้นเพื่อให้เป็นพิธีของคนทั้งประเทศ

หลังจากรัฐบาลเมจิได้สลายฐานสนับสนุนของวัดและศาลเจ้าในเขตคิโนแล้วในปี ค.ศ.1871 ยังประกาศปรับปรุงระบบศาลเจ้าและให้ศาลเจ้าอิเซเป็นศาลเจ้าสูงสุดปกครองศาลเจ้าทั่วประเทศ รวมถึงยกเลิกพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น ยกเลิกการใช้ห้องไหว้พระในพระราชวังคือ โอคุโรโดะ (お黒戸) และสร้างอาคารเคียวเมกุ (恭明宮) เพื่อเก็บสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาของจักรพรรดิและสมาชิกในราชวงศ์ เช่น พระพุทธรูปประจำพระองค์ (Takagi, 1987) รัฐบาลเมจิยังสลายชนชั้นเดิมของสมัยเอโดะในพิธีโดโจไซด้วยการเปลี่ยนผู้รับใช้จักรพรรดิในพิธี โดยเปลี่ยนจากขุนนางชั้นล่างกลุ่มตระกูลนาโออิ¹⁵ ซึ่งดูแลรับใช้ในพิธีโดโจไซและพิธีต่างๆ ในราชสำนักตั้งแต่สมัยโบราณ ให้เป็นกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มที่ปรึกษา ซึ่งแต่เดิมมีศักดิ์เป็นเพียงเป็นชาวนาชั้นล่างในสมัยเอโดะ เช่น นายโซโก ทากาโมะริ นายอิตางากิ ไคซุเกะ และนายโอกูมะ ชิเงะโนบุ (Okada, 2019a, p.28) จะเห็นได้ว่า การยกเลิกพิธีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานั้นเป็นการสลายความเชื่อที่ผสมผสานระหว่างศาสนาชินโตและพุทธศาสนาของราชสำนักเพื่อทำให้ศาสนาชินโตมีความสำคัญอย่างชัดเจน การสลายฐานอำนาจทางพิธีกรรมเดิมที่ผูกขาดเฉพาะประชาชนในเขตคิโนรวมถึงการเปลี่ยนกลุ่มผู้รับใช้ในพิธีกรรมให้เป็นชนชั้นชาวนาชั้นล่าง แต่มีอำนาจในการปกครองของรัฐบาลสมัยใหม่นั้นแสดงให้เห็นถึงการสลายอำนาจทางพิธีกรรมเดิมเพื่อทำให้พิธีโดโจไซเป็นพิธีกรรมของเทพเจ้าและจักรพรรดิที่เป็นพิธีของประเทศญี่ปุ่นและประชาชนทั้งประเทศ นอกจากนี้รัฐบาลเมจิยังออกคำสั่งให้ศาลเจ้าทั่วประเทศร่วมฉลองพิธีโดโจไซในวันเดียวกับพิธีของราชสำนักเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ร่วมฉลองพิธีโดโจไซและการฉลองของศาลเจ้านี้มีต่อมาจนถึงสมัยวะซึ่งมีศาลเจ้าที่ร่วมฉลอง 124 แห่งทั่วประเทศ

2.2.6 การเปลี่ยนแปลงของเครื่องสักการะ

เครื่องสักการะในพิธีกรรมของเทพเจ้าในสมัยโบราณนั้นเป็นการรวบรวมผลิตผลทางการเกษตรที่เป็นอาหารรวมถึงเครื่องใช้จากบริเวณใกล้เคียงกับเมืองหลวงเพื่อแสดงการมีอำนาจเหนือกว่าของผู้ปกครองดังเช่นที่แหล่งโบราณสถานมาชิมูกุ (纏向遺跡) จังหวัดนาราซึ่งเป็นหมู่บ้านในคริสต์ศตวรรษที่ 3 นั้นพบพิธีกรรมการถวายเครื่องสักการะจำนวนมากที่เป็นข้าว ข้าวฟ่าง และอาหารที่ทำจากทะเลและภูเขาในเขตอ่าวอิเซะ พบก้างปลาเป็นจำนวนมากและยังพบกระดูกสัตว์ รวมถึงพืช และยังพบของใช้ในพิธีกรรม เช่น เครื่องปั้นดินเผา การพบสิ่งของและอาหารเป็นจำนวนมากนี้คาดว่าจะน่าจะเป็นสิ่งของที่ใช้ในพิธีกรรม และยังพบว่ามีการใช้ข้าวและข้าวฟ่างเหมือนกับพิธีโดโจไซ จึงคาดว่าบริเวณนี้น่าจะเป็นเมืองสำคัญและเป็นจุดกำเนิดของการถวาย

เครื่องสักการะเทพเจ้าในพิธีไดโจไซของสมัยโบราณ (Sasou, 2019, p.87) นอกจากนี้ในบันทึก กิซิกิ และ เอ็งจิซิกิ ที่เขียนถึงเครื่องสักการะเพื่อถวายเทพเจ้าในพิธีของศาลเจ้าโบราณของญี่ปุ่นรวมถึงพิธีไดโจไซคือ โทกุซุชินเซ็น (特殊神饌) นั้นมีการถวายขนมแบบจีนซึ่งเป็นอารยธรรมแบบใหม่ในขณะนั้นคือ คารากาชิ (唐菓子) (ขนมฟูโตะและมางาริ) ที่ยังคงมีการถวายในพิธีไดโจไซและพิธีกรรมของศาลเจ้าโบราณหลายแห่งในประเทศ ญี่ปุ่นจนถึงปัจจุบัน (Kamo, 2005, pp.36-37) ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของอารยธรรมจีนที่เข้ามาพร้อมกับพุทธศาสนาและผสมผสานกับวัฒนธรรมเดิมกลายเป็นเครื่องสักการะของเทพเจ้าในแบบชินโตที่มีในประเทศ ญี่ปุ่นมาช้านาน

ต่อมาในพิธีไดโจไซของสมัยเมจิ (ค.ศ.1871) มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องสักการะของเทพเจ้า ซึ่งแต่เดิมเป็นผลิตผลทางการเกษตรในพื้นที่เขตคิโน โดยรัฐบาลสั่งให้มีการรวบรวมเครื่องสักการะจากเกษตรกรทั่วประเทศเพื่อถวายแก่เทพเจ้าเรียกว่า นิวาซิมิสึกุอะชิโรโมโนะ (庭積機代物) นอกจากนี้จะมีข้าวและข้าวฟ่างเป็นหลักแล้วยังมีผลิตผลการเกษตรเฉพาะของท้องถิ่นที่ประชาชนร่วมกันถวาย และเป็นการจัดพิธีไดโจไซแบบใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนจากประชาชนทั่วประเทศที่ดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงสมัยวะ และยังเปิดให้ประชาชนเข้าชมพิธีไดโจไซหลังจากเสร็จพิธีตั้งแต่สมัยเมจิเป็นต้นมา พิธีไดโจไซจึงถูกทำให้เป็น “พิธีไดโจไซของประชาชน” (民の大嘗祭) โดยรัฐบาลเมจิใช้พิธีไดโจไซให้เป็นจุดเริ่มต้นของพิธีกรรมที่ทำให้จักรพรรดิและประชาชนรวมกันเป็นหนึ่งเดียวจนถึงปัจจุบัน (Fujimoto, 2019, pp.44-45) นอกจากนี้อาหารที่ถวายแก่เทพเจ้าในพิธีไดโจไซของสมัยวะยังมีผลิตผลทางการเกษตรที่โดดเด่นของท้องถิ่นและเป็นของร่วมสมัย เช่น องุ่น แอปเปิล ปลา และผักต่างๆ โดยไม่มีประเภทเนื้อ เนื่องจากเป็นธรรมเนียมว่าต้องเลือกอาหารที่มาจากทะเลและภูเขาเท่านั้น สิ่งที่แตกต่างกันอีกอย่างหนึ่งคือ อาหารที่ถวายเทพเจ้าในสมัยเฮเซและสมัยก่อนหน้านี้นี้จะถูกนำไปฝังดินเมื่อเสร็จพิธี แต่อาหารในพิธีไดโจไซในสมัยวะจะถูกนำมาทำเป็นวัตถุดิบในการทำอาหารต่อไป จะเห็นได้ว่ารัฐบาลเมจิได้เปลี่ยนแนวคิดการถวายเครื่องสักการะแก่เทพเจ้าให้เป็นของที่ถวายจากประชาชนทั่วประเทศเพื่อเป็นการแสดงอำนาจของจักรพรรดิที่แผ่ขยายการปกครองไปทั่วประเทศ และทำให้พิธีไดโจไซเป็นพิธีของประชาชนทั้งประเทศเพื่อแสดงถึงอำนาจของจักรพรรดิในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศญี่ปุ่นนั่นเอง

2.2.7 การเปลี่ยนแปลงของหอพิธีไดโจคิว

หอพิธีไดโจคิว¹⁶ (大嘗宮) เป็นหอพิธีที่มีความสำคัญในพิธีไดโจไซเนื่องจากเป็นสถานที่ทำพิธีเคารพเทพเจ้าภายในหอทั้งสองด้านคือหอพิธียูกิเด็นและชูกิเด็นซึ่งทิศที่โห้วจะต้องเป็นทิศที่ตั้งของศาลเจ้าอิเซะที่อยู่ทางทิศตะวันออกในสมัยนาราและตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยเฮอัน (Saito, 2019, pp.268-269) ลักษณะของหอพิธีไดโจคิวนั้นมีการบันทึกในบันทึก กิซิกิ เกี่ยวกับขนาดและโครงสร้างที่ตรงกับหลักฐานที่พบในเขตโบราณสถานของเมืองเฮโจเคียวเมืองหลวงเดิมในสมัยนารา และมีโครงสร้างพื้นฐานที่น่าจะเป็นแบบเดียวกับหอพิธีไดโจคิวในสมัยจักรพรรดิเท็มมุ (องค์ที่ 40) รวมถึงมีลักษณะพิเศษที่คาดว่าคล้ายคลึงกับโบราณสถานซึ่งเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในสมัยโคะฟุนที่พบในราวคริสต์ศตวรรษที่ 5 ในแหล่งโบราณสถานซึ่งเป็นที่อาศัยของตระกูลผู้มีอำนาจในสมัยโบราณ หอพิธีไดโจคิวมีขนาดแตกต่างกันไปในสมัยต่างๆตามสถานะการเงินของราชสำนักซึ่งเน้นการให้ความสำคัญกับพิธีกรรมของเทพเจ้ามากกว่ารูปแบบอาคาร (Sasou, 2019, p.87) หอพิธีไดโจคิวจึงเป็นสิ่งที่ปรากฏทางกายภาพที่มีความสำคัญและยังคงรักษาความเป็นพิธีกรรมดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าในพิธีไดโจไซ

จากการค้นคว้าไม่พบบันทึกอื่นเกี่ยวกับการสร้างหอพิธิดาโจคิวตั้งแต่สมัยเออัน แต่หลังจากไม่มีการจัดพิธิดาโจคิวเป็นเวลา 221 ปีและจัดขึ้นมาอีกครั้งในสมัยเอโดะนั้น ราชสำนักได้ขอรับการสนับสนุนการจัดพิธิดาโจคิวจากรัฐบาลโทกูงวะในปี ค.ศ.1738 ในพิธีของจักรพรรดิชาคุระมาจิ (องค์ที่ 115) ซึ่งโชกุนโทกูงวะโยชิมุเนะ(คนที่ 8) เป็นผู้สนใจในขนบธรรมเนียมโบราณของราชสำนักรวมถึงพิธิดาโจคิว จึงให้เงินพิเศษแก่ราชสำนักเพื่อใช้ในการเตรียมพิธีเช่นการจัดเตรียมเสื้อผ้าและอุปกรณ์ต่างๆ แต่ไม่ได้ให้เงินเพื่อสร้างหอพิธิดายุคิเด็นและซูกิเด็น พิธิดาโจคิวในครั้งนั้นจึงจัดขึ้นที่บริเวณสวนด้านหน้าอาคารชิชินเด็น (ที่ประทับของจักรพรรดิ) และสร้างหอพิธิดายุคิเด็นและซูกิเด็นเป็นอาคารขนาดเล็กแบบง่ายๆ แต่ให้ความสำคัญกับการจัดพิธีที่เกี่ยวกับเทพเจ้าตามประเพณีเดิม นอกจากนี้โชกุนโยชิมุเนะยังจ้างให้นักการศึกษาคือ คาดาโนะอาริมารุ (荷田在満) และนักเขียนภาพคือ ซุมิโยชิอิโรโมริ (住吉弘守) เดินทางไปเมืองเกียวโตเพื่อเขียนภาพและบันทึกเกี่ยวกับพิธิดาโจคิว รวมถึงภายในหอพิธิดายุคิเด็นและซูกิเด็น และบันทึกเกี่ยวกับเสื้อผ้าและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นบันทึกสำคัญของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับพิธิดาโจคิวชื่อ ไดโจเอะงิซิกิงุซากุ (大嘗会儀式具状) แล้วมอบบันทึกนี้ให้แก่โชกุนโยชิมุเนะและใช้เป็นหลักในการจัดพิธิดาโจคิวในสมัยต่อมา การฟื้นฟูพิธิดาโจคิวจึงเป็นส่วนสำคัญของนโยบายฟื้นฟูขนบธรรมเนียมโบราณของโชกุนโยชิมุเนะและทำให้พิธิดาโจคิวมีการดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (Kasaya, 2020, pp.33-34)

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้ศาสนาแยกออกจากการปกครองและส่งผลให้พิธิดาโจคิวกลายเป็นพิธีส่วนพระองค์ของจักรพรรดิ ไม่ใช่พิธีของประเทศดังเช่นที่ผ่านมา อีกทั้งยังมีการถกเถียงอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการจัดพิธิดาโจคิวจนทำให้เกิดแนวคิดทั้งสนับสนุนและคัดค้าน รวมไปถึงความจำเป็นของหอพิธิดาโจคิวในสมัยเฮเซ แต่ก็ยังคงจัดในรูปแบบเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยเมจิ เมื่อถึงสมัยวะะการถกเถียงเกี่ยวกับหอพิธิดาโจคิวยังคงดำเนินต่อมาและสำนักพระราชวังให้สัมภาษณ์ในวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.2018 เกี่ยวกับหอพิธิดาโจคิวว่า ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาหอพิธิดาโจคิวมีรูปแบบและขนาดที่มีความหลากหลาย แต่การจัดพิธิดาโจคิวในสมัยใหม่นั้นจะยึดแบบของสมัยเมจิเป็นหลักซึ่งหอพิธิดาโจคิวของสมัยเมจิเป็นแบบหลักที่ถูกใช้ในสมัยไทโช สมัยโชวะและสมัยเฮเซ ดังนั้นหอพิธิดาโจคิวของสมัยต่อไปก็จะใช้แบบจากสมัยเฮเซแต่จะคำนึงถึงจำนวนของสมาชิกราชวงศ์ ผู้เข้าร่วมและจะมีการปรับขนาดเพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยใช้วัสดุและวิธีสร้างที่ไม่ให้กระทบกับพิธีดั้งเดิม นอกจากนี้ ยังมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหอพิธิดาโจคิวโดยเจ้าชายอากิฮิโตะมิตะ ในการแถลงข่าวในวันพระราชสมภพเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ.2019 ทรงให้ความเห็นเกี่ยวกับพิธิดาโจคิวว่า เป็นพิธีทางศาสนาซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นจึงไม่ควรใช้งบประมาณของประเทศ ควรใช้งบประมาณส่วนพระองค์ของราชวงศ์และควรเป็นพิธีที่จัดขึ้นโดยราชสำนัก และในวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ.2019 ทรงให้ข้อคิดเห็นว่า พิธิดาโจคิวนั้นควรมีการจัดขึ้นตามประเพณีดั้งเดิมของประเทศญี่ปุ่นและควรจัดตามแบบที่เคยจัดขึ้นในอดีตคือเป็นเพียงพิธีภายในของราชสำนักและหอพิธิดาโจคิวนั้นไม่ควรสร้างขึ้นใหม่ ควรใช้หอพิธิดายุคิเด็นซึ่งใช้ประกอบพิธีในราชสำนักอยู่เป็นประจำอย่างเช่นพิธีนินาเมไซ เนื่องจากหอพิธิดาโจคิวนั้นใช้งบประมาณอย่างมหาศาลและหลังจากพิธีเสร็จสิ้นแล้วจะเปิดให้ประชาชนเข้าชมก่อนที่จะมีการรื้อทำลายลง นอกจากนี้เจ้าชายทากะมัตสึ พระอนุชาของจักรพรรดิโชวะก็เคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหอพิธิดาโจคิวในพิธีโจคิวของสมัยเฮเซว่า ควรใช้อาคารที่มีอยู่ในพระราชวังที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ คือหอพิธิดายุคิเด็นเช่นกัน สำหรับพิธิดาโจคิวของสมัยวะะนั้นรัฐบาลจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงินประมาณ 2,700,000,000 เยน เป็นงบประมาณในการสร้างหอพิธิดาโจคิวจำนวน 1,900,000,000 เยน ซึ่งยังเป็นงบประมาณที่สูง ถึงแม้รัฐบาลญี่ปุ่นจะลดขนาดลงเหลือ 80% ของหอพิธิดาโจคิวของสมัยเฮเซก็ตามและยังปรับ

รูปแบบการก่อสร้างเพื่อประหยังบประมาณ โดยเปลี่ยนหลังคาของอาคารหลักสามหลังได้แก่ ยูกิเด็น ชูกิเด็น และไคริวเด็น จากการมุงแบบคยาบุกิ (มุงด้วยฟาง) เป็นอิตะบุกิ (มุงด้วยแผ่นไม้) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากวิธีการสร้างตั้งแต่โบราณเมื่อประมาณ 1,350 ปีมาแล้ว และเปลี่ยนการสร้างอาคารคาซิวายะ (โรงเตรียมอาหารถวายเทพเจ้า 2 หลัง) ไชโกะ (โกดังเก็บข้าวใหม่และของถวาย) และอุเกโทริโซะ (อาคารสำหรับใช้รับข้าวและของถวาย) โดยเปลี่ยนจากวัสดุที่ทำจากไม้เป็นอาคารแบบสำเร็จรูปเพื่อเป็นการลดงบประมาณ (Katsuoka, 2019b, pp.58-60)

หอพิธีโดโจคิวเป็นเสมือนตัวแทนทางกายภาพที่สำคัญของพิธีโดโจไซที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ และพิธีกรรมภายในหอพิธีมีความสำคัญจนกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของพิธีโดโจไซ ถึงแม้การสร้างหอพิธีโดโจคิวในสมัยเอะจะยึดแบบของสมัยเมจิแต่ก็มีการปรับวิธีการก่อสร้างจากแบบที่เคยใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งแสดงให้เห็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการสร้างหอพิธีโดโจคิวที่อยู่บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับการเคารพเทพเจ้าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพิธีโดโจไซมากกว่าการแสดงคามยิ่งใหญ่ของพิธีกรรมของราชสำนัก

2.2.8 การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ยูกิ (悠紀国) และชูกิ (主基国)

ในพิธีโดโจไซนั้นมีเครื่องสักการะหลักคือ ข้าวที่มาจากที่นาในพื้นที่ปลูกข้าวคือ “ยูกิ” เมืองที่อยู่ทางทิศตะวันออกของพิธีโดโจไซและ “ชูกิ” เมืองที่อยู่ทางทิศตะวันตกของพิธีโดโจไซ ซึ่งถูกเลือกด้วยการทำนายตามแบบโบราณโดยการเผากระดองเต่าที่เรียกว่า คิโบกุ (亀卜) พบคำว่า “ยูกิ” และ “ชูกิ” เป็นครั้งแรกในบันทึกเกี่ยวกับพิธีโดโจไซในสมัยจักรพรรดิเท็มมุซึ่ง “ยูกิ” ในขณะนั้นคือเมืองฮาริมะ (播磨) และ “ชูกิ” คือเมืองทัมบะ (丹波) ตามหลักแล้วพื้นที่ยูกิและชูกิจะต้องอยู่นอกเขตคิโนและเป็นเขตปกครองท้องถิ่นคือ คุนิ (国) และกุน (郡) เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีของประชาชนนอกเขตคิโน และจะใช้ข้าวที่ปลูกในเขตคิโนเฉพาะพิธีนาเมไซเท่านั้น (Takamori, 2019, pp.94-96) ต่อมาราชสำนักขอยกเลิกการใช้กระดองเต่าในการทำนายในช่วงกลางสมัยเออันตั้งแต่สมัยจักรพรรดิอูตะเป็นต้นมาและกำหนดให้ยูกิคือเมืองโอมิ (近江) ส่วนชูกิได้แก่ เมืองฮาริมะ ทัมบะ และบิตชู (備中) โดยไม่ต้องทำนายซึ่งแสดงถึงความถดถอยของพิธีโดโจไซ รวมถึงอำนาจของราชสำนักและจักรพรรดิที่มีความสัมพันธ์กับการล่มสลายของระบบริตสึเรียวกิจักรพรรดิเป็นศูนย์กลางการปกครองและการล่มสลายของระบบทะเบียนราษฎรและการเสียภาษี เพราะมีการขยายตัวของการบุกเบิกที่ดินส่วนตัวและการยกเว้นภาษีสำหรับที่ดินส่วนตัวของขุนนาง วัดและศาลเจ้าทำให้เก็บภาษีได้น้อยและส่งผลกระทบต่อรายได้ของราชสำนักรวมถึงการจัดพิธีโดโจไซและทำให้พิธีถูกลดขนาดลงเรื่อยๆ (Katsuoka, 2019a, p.50) ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่ระบุถึงช่วงเวลาที่ราชสำนักนำการทำนายด้วยกระดองเต่ากลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งอย่างแน่ชัด แต่พบเอกสารเกี่ยวกับการใช้กระดองเต่าในการทำนายตั้งแต่สมัยเมจิเป็นต้นมาในงานของ Morita (2019b) ซึ่งเป็นการทำนายพื้นที่ยูกิและพื้นที่ชูกิในระดับประเทศเพื่อแสดงถึงอำนาจของจักรพรรดิที่แผ่ขยายไปทั่วประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนผู้จัดพิธีของราชสำนักเป็นกลุ่มข้าราชการของรัฐบาลเมจิคือ กลุ่มนายฟูกุเบบิเซ ซึ่งเสนอแนวทางการจัดพิธีขึ้นครองราชย์แบบใหม่ในปี ค.ศ.1868 เช่น การยกเลิกพิธีกรรมโบราณที่เป็นอิทธิพลมาจากจีนในสมัยราชวงศ์ถัง (ยกเลิกฉลองพระองค์แบบราชสำนักจีนที่เรียกว่า คนเบ็น (衾冕) และพิธีกรรมเกี่ยวกับพระไวโรจนพุทธะ) และเสนอให้ย้ายสถานที่จัดพิธีขึ้นครองราชย์รวมถึงพิธีโดโจไซไปยังเมืองโตเกียว (Takagi, 1987) พิธีโดโจไซซึ่งจัดที่เมืองเกียวโตมาตลอดจึงถูกย้ายมาจัดที่เมืองโตเกียวในสมัยเมจิเป็นครั้งแรกแต่กลับไปจัดที่เมืองเกียวโตในสมัยไทโชและสมัยโชวะ หลังจากนั้นจึงย้ายกลับมาจัดที่เมืองโตเกียวในสมัยเฮเซและสมัยเรวะ (Fujimoto, 2019, p.44) เมื่อมีการย้ายพื้นที่จัดพิธีโดโจไซจากเกียวโตไปยังโตเกียว จึงส่งผลต่อพื้นที่ยูกิและชูกิคือพื้นที่ที่เคยเป็นยูกิ (ทิศตะวันออกของเกียวโต) กลายเป็นชูกิ (ทิศตะวันตกของโตเกียว)

นอกจากนี้ การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรหลังสงครามโลกครั้งที่สองในปี ค.ศ.1947 ส่งผลต่อการสลายกลุ่มเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมาตั้งแต่สมัยเอโดะและเป็นเจ้าของที่ดินที่ถูกเลือกเป็นพื้นที่ยูกิและซูกิของฟิธีโดโจไซในสมัยเมจิ ไทโช และโชวะ การติดต่อกับเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ที่จะเป็นพื้นที่ยูกิและซูกิเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด และหลังจากเลือกแล้วก็มีการจัดพิธีการปลูกข้าวอย่างยิ่งใหญ่ โดยถือเป็นเกียรติกับคนในพื้นที่และเจ้าของที่ดินซึ่งมีการประดิษฐ์เพลงและการเต้นรำของคนในท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นร่วมเตรียมข้าวสำหรับฟิธีโดโจไซเพื่อถวายเป็นเวลา 7-8 เดือน ส่วนในสมัยเฮเซนั้นฟิธีโดโจไซกลายเป็นฟิธีส่วนพระองค์ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่ยูกิและซูกิคือราชสำนัก หลังจากการทำนายจากกระดองเต่าแล้วการตัดสินใจเลือกที่ดินเพื่อปลูกข้าวอันศักดิ์สิทธิ์เป็นกระบวนการที่ราชสำนักเลือกพร้อมกับสหกรณ์การเกษตร แต่จากความขัดแย้งที่เกิดจากการต่อต้านการจัดฟิธีโดโจไซส่งผลให้การเลือกพื้นที่ปลูกข้าวศักดิ์สิทธิ์ในสมัยเฮเซแตกต่างจากสมัยเมจิ ไทโชและโชวะเนื่องจากมีการแสดงความขัดแย้งอย่างรุนแรง เช่น การวางเพลิงในศาลเจ้า และคนในท้องถิ่นมีความรู้สึกหวาดกลัวจึงไม่มีพิธีการเริ่มปลูกข้าว และการปลูกข้าวในพื้นที่นา 7 แห่งจึงถูกปิดเป็นความลับ รวมถึงประกาศชื่อเจ้าของที่ดินข้าวศักดิ์สิทธิ์อย่างกะทันหัน และในพิธีเกี่ยวข้าวศักดิ์สิทธิ์ในวันที่ 27-28 กันยายน ค.ศ.1990 นั้นก็มีการรักษาความปลอดภัยของที่ดินศักดิ์สิทธิ์อย่างเข้มงวดทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศจากตำรวจทั้งในและนอกเครื่องบิน (Morita, 2019b, pp.8-15)

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาพบว่า พื้นที่ยูกิและซูกิมีความสำคัญในการแสดงเขตการปกครองของราชสำนักและจักรพรรดิซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด ส่วนทางด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้านั้นทิศทางของพื้นที่ยูกิและซูกิที่จะต้องอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของหอฟิธีโดโจไซก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านทิศแต่เปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่เมื่อมีการย้ายฟิธีไปจัดที่เมืองโตเกียวในสมัยเมจิ ในสมัยเมจินั้นพื้นที่ยูกิและซูกิจึงถูกเลือกจากทั่วประเทศเพื่อเป็นการแสดงอำนาจของจักรพรรดิและเป็นการสร้างรัฐชาติของสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ในสมัยเฮเซและสมัยวะก็ยังมีการเลือกพื้นที่ยูกิและซูกิจากทั่วประเทศตามประเพณีเดิมเช่นกัน

3. การอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ฟิธีโดโจไซที่ดำเนินมาประมาณ 1,350 ปีนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา ในประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น และมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับเทพเจ้าและความหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองโดยสามารถแบ่งได้อย่างกว้างๆ 3 แบบ คือ

3.1 การนำพิธีกรรมโบราณมาใช้ในการสร้างรัฐชาติของสมัยโบราณในสมัยอาซูกะ

ฟิธีโดโจไซเปลี่ยนแปลงมาจากพิธีกรรมโบราณของชาวที่เข้ามาจากจีนในสมัยยาโยะอิ ไปสู่พิธีกรรมที่มีชื่อและรูปแบบของฟิธีที่ซับซ้อนขึ้นและเป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่ในฟิธีโดโจไซของจักรพรรดิเท็มมุและจักรพรรดินิจิโต เพื่อยืนยันอำนาจของราชสำนักยามาโตะที่มีจักรพรรดิเป็นผู้นำสูงสุดทั้งพิธีกรรมและการปกครอง และเป็นฟิธีโดโจไซที่มีการจัดขึ้นหลังพิธีขึ้นครองราชย์ซึ่งต่อมาเรียกว่า “เซ็นโซโดโจไซ” เป็นพิธีกรรมที่มีการผสมผสานอารยธรรมสมัยใหม่คืออารยธรรมของจีนในพิธีขึ้นครองราชย์ด้วยการใช้บุษบกทาคามิกูระเพื่อแสดงถึงการเข้าสู่สมัยใหม่ในแบบจีน และมีฟิธีโดโจไซที่เป็นพิธีโบราณแบบยามาโตะโดยจักรพรรดิเป็นผู้นำพิธีกรรมในฐานะผู้สืบเชื้อสายจากเทพเจ้าอามาเตราซุเพื่อแสดงถึงลัทธิบูชาอำนาจผู้วิเศษแบบเดิมของประเทศญี่ปุ่นและเป็นการยืนยันอำนาจของจักรพรรดิตามแบบเทวสิทธิ์ จึงเป็นการใช้ฟิธีโดโจไซเพื่อประโยชน์ในการสร้างรัฐชาติในสมัยโบราณเป็นครั้งแรก

3.2 การนำพิธีกรรมโบราณมาใช้สร้างรัฐชาติในสมัยใหม่ในสมัยเมจิ

หลังจากการสลายอำนาจของรัฐบาลโทกูงาวะแล้ว พิธีโดโจไซจึงถูกนำกลับมาใช้เพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิอีกครั้งเพื่อเป็นการฟื้นฟูอำนาจของจักรพรรดิในช่วงต้นสมัยเมจิและส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านคือ การเปลี่ยนแปลงเครื่องสักการะที่มีการรวบรวมจากทั่วประเทศ และเปิดให้ประชาชนเข้าชมหอพิธีโดโจคิวหลังเสร็จพิธีและมีคำสั่งให้ศาลเจ้าจัดพิธีฉลองพร้อมกันทั่วประเทศจึงทำให้พิธีโดโจไซกลายเป็นพิธีของประชาชน นอกจากนี้ยังมีการตัดบทบาทของหญิงรับใช้เทพเจ้าผู้มีความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีคือ ซาคัตสึโกะ ผู้ทำหน้าที่ในพิธีโบราณแบบยามาโตะเนื่องจากสมัยเมจิเป็นสมัยที่รับอารยธรรมแบบตะวันตกจึงตัดความสำคัญของพิธีกรรมแบบยามาโตะและให้ความสำคัญกับการทหารแบบสมัยใหม่ ในสมัยเมจิยังมีการตัดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา รวมถึงสลายอำนาจของวัดและศาลเจ้าในเขตคิโนด้วยการจัดพิธีโดโจไซที่เมืองโตเกียว และยังมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ยุกิและซูกิ ซึ่งนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงทิศของพื้นที่เนื่องจากการย้ายสถานที่จัดพิธีโดโจไซแล้ว ยังมีการขยายพื้นที่การทำนายโดยกระดองเต่าไปทั่วประเทศเพื่อเป็นการแสดงอำนาจของจักรพรรดิที่ครอบคลุมทั่วประเทศญี่ปุ่น พิธีโดโจไซในสมัยเมจิจึงถูกนำมาใช้ในการปกครองเพื่อสร้างรัฐชาติในแบบสมัยใหม่อีกครั้งหนึ่ง และการเป็นรัฐชาติแบบสมัยใหม่ที่จักรพรรดิเป็นผู้นำในการปกครองประเทศนี้ดำเนินต่อเนื่องไปจนถึงสมัยโชวะ

3.3 การกลับมาสู่วัฒนธรรมเก่าแก่ของราชสำนักยามาโตะในช่วงสมัยเฮอันถึงสมัยเอโดะและสมัยปัจจุบัน

ในช่วงที่บ้านเมืองมีความสงบรวมถึงช่วงจักรพรรดิไม่ได้มีอำนาจในการปกครองประเทศนั้น พิธีโดโจไซจะเป็นพิธีกรรมดั้งเดิมที่สำคัญของราชสำนักและไม่ได้ถูกใช้เพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ

3.3.1 ช่วงกลางสมัยเฮอันจนถึงสมัยเอโดะ

ในสมัยเฮอันเป็นช่วงที่พิธีโดโจไซมีการตกแต่งอย่างหรูหราและมีพิธีที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีโดโจไซ เช่น พิธีชำระร่างกาย ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนจนกลายเป็นพิธีของมวลชนมากกว่าการเป็นพิธีที่จัดเฉพาะภายในราชสำนัก แต่จากปัญหาด้านการปกครองและการเงินทำให้พิธีโดโจไซมีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ จนกระทั่งหยุดจัดเป็นเวลา 221 ปีทำให้เห็นว่าพิธีโดโจไซไม่ต้องถูกจัดขึ้นทุกครั้งหลังจากพิธีขึ้นครองราชย์ ความไม่เสถียรของการจัดพิธีโดโจไซแสดงถึงความไม่จำเป็นของพิธีโดโจไซและแสดงให้เห็นว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงอำนาจในปกครองของจักรพรรดิ หลังจากนั้นในสมัยเอโดะซึ่งบ้านเมืองมีความสงบจึงมีการจัดพิธีโดโจไซขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในแบบที่เรียบง่ายและจัดขึ้นเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเดิม ความหมายของพิธีโดโจไซจึงกลับคืนสู่การเป็นพิธีเพื่อเคารพเทพเจ้าและไม่ได้ถูกใช้เพื่อเป็นการแสดงอำนาจในการปกครอง

3.3.2 ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดให้ศาสนาแยกออกจากการปกครองนั้นพิธีโดโจไซในสมัยเฮเซจึงกลายเป็นพิธีส่วนพระองค์ของจักรพรรดิและมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพิธีโดโจไซคือ การถกเถียงเกี่ยวกับการเป็น “พิธีลับ” จนมีการเปิดเผยสู่สาธารณชนโดยราชสำนักในสมัยเฮเซว่า พิธีในหอพิธีโดโจคิวไม่ได้เป็นพิธีลับและมีการอธิบายกระบวนการของพิธีในหอพิธีโดโจคิวว่าเป็นการถวายอาหารและจักรพรรดิเสวยร่วมกับเทพเจ้า แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมเดิมโดยไม่อนุญาตผู้ใดเข้าไปและไม่อนุญาตให้ถ่ายรูปภายในหอพิธี นอกจากนี้ยังมีการปรับลดขนาดของหอพิธีและเปลี่ยนวิธีการก่อสร้างเพื่อลดงบประมาณลง สิ่งสำคัญของพิธีโดโจไซในสมัยเฮเซและสมัยเรวะที่แตกต่างจากพิธีโดโจไซในสมัยเฮอันและสมัยเอโดะคือ การถวาย

เครื่องสักการะของเทพเจ้าซึ่งมีการรวบรวมผลิตผลการเกษตรจากทั่วประเทศญี่ปุ่นเช่นเดียวกับสมัยเมจิ แต่เพื่อเป็นการแสดงว่าจักรพรรดิเป็นตัวแทนของประชาชนในการอธิษฐานกับเทพเจ้าและผู้นำทางพิธีกรรมของประชาชนญี่ปุ่นทั่วประเทศ

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในพิธีโดโจไซที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายของพิธีนั้นสามารถแยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้ คือ

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในพิธีโดโจไซที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายของพิธี

องค์ประกอบที่เปลี่ยน	ความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า	ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง
การเปลี่ยนแปลงชื่อของพิธีโดโจไซ	มีการเปลี่ยนชื่อจากภาษาโบราณและมีการยืมตัวอักษรมาจากจีน จนกลายเป็นพิธีที่จัดขึ้นคู่กับพิธีขึ้นครองราชย์คือ เซ็นโซโดโจไซ และถูกนำมาผสมผสานกับเทวตำนานทำให้จักรพรรดิเป็นผู้มีอำนาจพิเศษและเป็นตัวแทนของประชาชนในการสวดอธิษฐานกับเทพเจ้าเพื่อความสุขของประเทศชาติและธัญญาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์	ถูกเปลี่ยนชื่อและกำหนดให้เป็นพิธีที่จัดขึ้นหลังการขึ้นครองราชย์ ซึ่งเป็นพิธีที่จักรพรรดิเป็นผู้นำในพิธีกรรมที่ปรากฏในเทวตำนานและเป็นการสร้างความเกี่ยวข้องกับสิทธิในการปกครองของจักรพรรดิ ผู้สืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า อามาเตราซุและมีสิทธิปกครองตามแบบเทวสิทธิ์
การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในพิธีกรรม	ตำแหน่งซาคัตสึโกะที่มีบทบาทสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีโดโจไซในแบบยามาโตะที่ถูกยกเลิกในสมัยเมจิ แสดงให้เห็นถึงการไม่ให้ความสำคัญต่อผู้หญิงที่เป็นตัวแทนของภาพผู้มีอำนาจพิเศษในแบบยามาโตะอีกต่อไป	รัฐบาลเมจิให้ความสำคัญกับบทบาทของทหารและอารยธรรมแบบตะวันตกเพื่อสร้างชาติในแบบสมัยใหม่ จึงยกเลิกตำแหน่งซาคัตสึโกะซึ่งเป็นพิธีโบราณในแบบยามาโตะและยกเลิกการผลิตเหล่าซาคัตสึโกะโดยกลุ่มของซาคัตสึโกะและสั่งเหล่าจากโรงงานสำหรับงานเลี้ยงของคนจำนวนมากเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิเมจิ
การเปลี่ยนแปลงในความหรูหราของพิธีกรรม	พิธีกรรมเพื่อขอบคุณเทพเจ้าในหมู่บ้านในสมัยยาโยะอิ ถูกเปลี่ยนเป็นพิธีกรรมที่ถูกประดับตกแต่งอย่างหรูหราเพื่อแสดงความร่ำรวยและการมีวัฒนธรรมของราชสำนักและเป็นพิธีที่ขุนนางและประชาชนร่อเฝ้าชม ทำให้แตกต่างจาก	พิธีโดโจไซกลายเป็นพิธีที่ใช้แสดงถึงความหรูหราของราชสำนักและกลายเป็นที่สนใจของประชาชน และทำให้พิธีโดโจไซเปลี่ยนจากการเป็นพิธีเพื่อแสดงอำนาจทางการปกครองของจักรพรรดิไปสู่พิธีที่น่าสนใจของมวลชน แต่ความหรูหราทั้งหลายถูกยกเลิกไปเนื่องจากสถานะทางการเงินของ

องค์ประกอบ ที่เปลี่ยน	ความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า	ความหมายที่เกี่ยวข้อง กับการปกครอง
	จุดกำเนิดเดิมที่ให้ความสำคัญแก่ เทพเจ้าของพิธีกรรมในสมัยยาโยะอิ	ราชสำนักอ่อนแอลงและจักรพรรดิไม่มี อำนาจในการปกครอง
การเปลี่ยนแปลง ของการเป็น พิธีลับ	พิธีกรรมในหอพิธีไดโจคิวเป็นพิธีที่มี ความสำคัญและมีลักษณะของพิธีลับ โดยมีวิธีการจัดงานที่เป็นการบอกเล่า ต่อกันมาไม่มีการบันทึก การเป็นพิธีที่มี ความสำคัญนั้นไม่มีความเปลี่ยนแปลง และในหอพิธีมีเพียงจักรพรรดิและ สตรีรับใช้เช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน	รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นหลัง สงครามโลกครั้งที่สองกำหนดให้การ ปกครองและศาสนาแยกออกจากกัน ทำให้พิธีไดโจไซกลายเป็นพิธี ส่วนพระองค์ และการเป็นพิธีลับ จึงถูกตั้งคำถามโดยประชาชนทั่วไป พิธีภายในหอพิธีไดโจคิวจึงถูกเปิดเผย รายละเอียดในสมัยเฮเซว่าไม่ใช่พิธีลับ แต่เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทพเจ้าที่มีความสำคัญ
การเปลี่ยนแปลง ของพิธีกรรมทาง พุทธศาสนา	พุทธศาสนาที่เข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่นใน ปีค.ศ.538 (หรือ 552 ในนิฮงโชกิ สมัยอาซูกะ) ส่งผลให้เกิดการ ผสมผสานระหว่างพิธีกรรมของเทพเจ้า และพุทธศาสนาในราชสำนักรวมถึงพิธี ไดโจไซ การยกเลิกพิธีกรรมต่างๆ ทางพุทธศาสนาในสมัยเมจิ ทำให้พิธี ไดโจไซเป็นพิธีเพื่อเคารพเทพเจ้า โดยเฉพาะเทพเจ้าอามาเตราซุ บรรพสตรีของราชวงศ์ยามาโตะ อย่างชัดเจน	รัฐบาลเมจิต้องการให้จักรพรรดิเป็น ศูนย์กลางในการปกครอง จึงมีการ สลายความเชื่อด้านพุทธศาสนาของ ราชสำนักเพื่อทำให้ศาสนาชินโต มีความโดดเด่นขึ้นและเพื่อเชิดชู จักรพรรดิตามแบบสมัยจักรพรรดิ เท็มมุที่มีการใช้พิธีไดโจไซในการสร้าง รัฐชาติ และให้ความสำคัญกับการ เคารพเทพเจ้าที่เป็นบรรพบุรุษของ ราชวงศ์ดั้งเดิม นอกจากนี้ยังสั่งให้ ศาลเจ้าทั่วประเทศร่วมฉลองพิธี ไดโจไซเพื่อให้ประชาชนได้ร่วมฉลอง ทั่วประเทศและการฉลองนี้ยังคง ดำเนินต่อมาจนถึงสมัยวะวะ
การเปลี่ยนแปลง ของเครื่อง สักการะ	ในสมัยเมจิมีการรวบรวมอาหารจาก เกษตรกรทั่วประเทศเป็นครั้งแรก แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วประเทศ มีส่วนร่วมในการไหว้เทพเจ้าในพิธี ไดโจไซร่วมกัน	นิวาชิมิสึเกะเอชิโรโมโนะเป็น เครื่องสักการะจากทั่วประเทศ ในสมัยเมจิแสดงให้เห็นถึงความหมาย ของพิธีไดโจไซที่จักรพรรดิ เป็นผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ และ เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง จักรพรรดิกับประชาชนทั่วประเทศ ญี่ปุ่นซึ่งดำเนินต่อเนื่องจนถึงสมัยวะวะ

องค์ประกอบ ที่เปลี่ยน	ความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า	ความหมายที่เกี่ยวข้อง กับการปกครอง
การเปลี่ยนแปลง ของหอพิธีโดโจคิว	แนวคิดของสมาชิกราชวงศ์ต่อหอพิธีโดโจคิวแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะทำให้พิธีโดโจไซเป็นพิธีเพื่อเคารพเทพเจ้าซึ่งหน้าที่ของจักรพรรดิมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ใช่เป็นพิธีเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิ	หอพิธีโดโจคิวในสมัยเมจิมีการสร้างอย่างยิ่งใหญ่เพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิเมจิ แต่ในสมัยวะวะมีการปรับตามความเหมาะสม คือลดขนาดลง 80% รวมถึงเปลี่ยนประเภทของวัสดุที่ใช้ก่อสร้างที่เคยปฏิบัติมานานกว่า 1,350 ปี
การเปลี่ยนแปลง ของพื้นที่ยุกิและ ซูกิ	ทิศของพื้นที่ยุกิและซูกิเป็นทิศที่จะเคารพเทพเจ้าจากหอพิธีโดโจคิวตามแบบพิธีกรรมโบราณนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่พื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อย้ายพิธีโดโจไซไปจัดที่โตเกียวในสมัยเมจิ และยังมีการขยายพื้นที่การทำนายด้วยกระดองเต่าเพื่อเลือกพื้นที่ปลูกข้าวไปทั่วประเทศตั้งแต่สมัยเมจิเป็นต้นมา	การยกเลิกการทำนายพื้นที่ยุกิและซูกิด้วยกระดองเต่าตั้งแต่ช่วงกลางสมัยเฮอันโดยเหลือเพียงเมืองในเขตคิโนแสดงให้เห็นว่าพิธีโดโจไซไม่ได้ถูกใช้เพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิ ส่วนในสมัยเมจิการเลือกพื้นที่ยุกิและซูกิที่เลือกจากทั่วประเทศแสดงให้เห็นการมีอำนาจปกครองประชาชนทั่วประเทศ ส่วนในสมัยเฮเซและสมัยวะวะนั้นการเลือกพื้นที่ยุกิและซูกิจากทั่วประเทศเป็นการแสดงขอบเขตการเป็นผู้นำในพิธีกรรมของของจักรพรรดิ

4. บทสรุป

“ข้าว” ถูกนำเข้าสู่เกาะญี่ปุ่นพร้อมกับพิธีกรรมโบราณที่เกี่ยวกับข้าวคือ พิธีนินาเมะซึ่งเป็นพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าหลังฤดูเก็บเกี่ยวในสมัยยาโยะอิ การปกครองในสมัยยาโยะอิที่เป็นการปกครองแบบคูชานานของผู้นำผู้ชายและผู้หญิง ดังเช่นฮิมิโกะและน้องชาย ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่พบทั่วไปจนถึงสมัยโคะฟุนนั้นเป็นการสร้างรูปแบบของพิธีกรรมแบบยามาโตะที่ผู้หญิงมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางพิธีกรรมตามแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษรูปแบบดังกล่าวถูกนำมาผสมผสานกับการปกครองในราชสำนักและทำให้พิธีที่เกี่ยวกับข้าวแบบโบราณของจีนกลายเป็นพิธี“นินาเมะไซ”ซึ่งมีจักรพรรดิเป็นผู้นำทางพิธีกรรมที่มีการจัดเป็นประจำทุกปี

ต่อมาในสมัยจักรพรรดิเท็มมุและจักรพรรดินิจิโตผู้ชนะการรบเพื่อช่วงชิงราชบัลลังก์ได้สำเร็จ จึงทำให้พิธีการเคารพเทพเจ้าหรือพิธีนินาเมะไซนี้เป็นส่วนหนึ่งของพิธีครองราชย์โดยมีการนำอารยธรรมสมัยใหม่แบบจีนคือ บุชบกทากามิคุระมาใช้ในพิธีขึ้นครองราชย์เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิ และกำหนดให้พิธี“โดโจไซ” เป็นพิธีนินาเมะไซที่จัดขึ้นครั้งแรกในการขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิแต่ละสมัยเพื่อให้จักรพรรดิเป็นผู้นำทางพิธีกรรมแบบยามาโตะตามแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษและยังมีการสร้างเทวตำนานเกี่ยวกับเทพเจ้าอามาเตราซุเพื่อทำให้พิธีโดโจไซเป็นการแสดงสิทธิในการปกครองประเทศตามแบบเทวสิทธิ์ซึ่งเป็นการสร้างรัฐชาติในสมัยโบราณ

พิธีโดโจไซมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอำนาจของราชสำนักและจักรพรรดิอย่างเช่นในสมัยเฮอันที่บ้านเมืองมีความสงบนั้น พิธีโดโจไซไม่ได้มีความสำคัญต่อการแสดงอำนาจ แต่ถูกใช้เพื่อแสดงความมีวัฒนธรรมของราชสำนักและความมีอารยธรรมแบบจีนด้วยการประดับตกแต่งอย่างหรูหราตามแบบจีน ทำให้สูญเสียความหมายเดิมที่เป็นพิธีของเทพเจ้าที่มีมาตั้งแต่สมัยยาโยะอิ แต่จากปัญหาทางการเงินและปัญหาทางการปกครองส่งผลให้พิธีโดโจไซถูกลดขนาดลงและต่อมาถูกเลิกจัดเป็นเวลา 221 ปีทำให้เห็นได้ว่า พิธีโดโจไซไม่ได้มีความจำเป็นในฐานะของพิธีเพื่อใช้แสดงอำนาจและไม่ได้จัดทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนรัชสมัยของจักรพรรดิ แสดงให้เห็นว่าพิธีโดโจไซในช่วงที่บ้านเมืองสงบนั้นไม่ได้มีนัยที่สำคัญของการเป็นพิธีเพื่อแสดงอำนาจในการปกครองของจักรพรรดิ

ในช่วงที่ถูกยกเลิกจัดพิธีโดโจไซเป็นเวลา 221 ปีนั้นทำให้ขาดการส่งต่อรูปแบบของการจัดพิธีโดโจไซในแบบเดิมซึ่งราชสำนักมีความพยายามฟื้นฟูพิธีโดโจไซอีกครั้งในช่วงกลางสมัยเอโดะที่บ้านเมืองมีความสงบและจักรพรรดิรวมถึงชนชั้นปกครองให้ความสนใจศึกษาพิธีกรรมโบราณของญี่ปุ่น พิธีโดโจไซจึงถูกจัดขึ้นเพื่อฟื้นฟูขนบธรรมเนียมเดิมแต่ก็เป็นการจัดแบบเรียบง่ายและมีขนาดเล็กโดยรักษารูปแบบประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าคือ หน้าที่ของ “ซาคัตสึโกะ” หญิงรับใช้เทพเจ้าจากพื้นที่ยูกิและซูกิผู้มีความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีตามแบบยามาโตะ และยังคงรักษาประเพณีเดิมซึ่งดูเป็น “พิธีลับ” ที่จักรพรรดิเป็นผู้ร่วมเสวยอาหารกับเทพเจ้าในหอพิธีโดโจไซก็ตามความเชื่อแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษตามแบบสมัยโบราณ และยังคงมีความหมายของพิธีที่จักรพรรดิผู้ซึ่งสืบเชื้อสายจากเทพเจ้าอามาเตราซุนั้นมีหน้าที่อธิษฐานต่อเทพเจ้าอามาเตราซุและเทพเจ้าทั้งปวงเพื่อความสงบสุขของประเทศและธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของพิธีโดโจไซเกิดขึ้นในสมัยเมจิเมื่อพิธีโดโจไซถูกนำกลับมาใช้ในการสร้างรัฐชาติแบบสมัยใหม่และแสดงอำนาจในการปกครองทั้งประเทศญี่ปุ่นของจักรพรรดิ เช่น การขยายพื้นที่การทำนายด้วยกระดองเต่าเพื่อเลือกพื้นที่ยูกิและซูกิและการรวบรวมของสัการะมาจากทั่วประเทศเพื่อแสดงขอบเขตการปกครองของจักรพรรดิที่ครอบคลุมทั้งประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ การรับอารยธรรมสมัยใหม่แบบตะวันตกยังส่งผลต่อการตัดความสำคัญของผู้หญิงในพิธีกรรมแบบยามาโตะที่มีความหมายของพิธีแบบโบราณด้วยการตัดตำแหน่ง “ซาคัตสึโกะ” รวมทั้งยกเลิกการทำเหล่าศักดิ์สิทธิ์โดยซาคัตสึโกะและส่งเหล่าจากโรงงานเพื่อจัดงานเลี้ยงแก่คนจำนวนมากในงานพิธีขึ้นครองราชย์และพิธีโดโจไซที่ยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิเมจิ การเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้านของพิธีโดโจไซในสมัยเมจินั้นเป็นการใช้พิธีโดโจไซในการสร้างรัฐชาติเหมือนดังเช่นในสมัยจักรพรรดิเท็มมุ แต่เป็นการสร้างรัฐชาติในแบบสมัยใหม่ตามแบบตะวันตกที่ทำให้ขาดความเป็นพิธีโบราณในแบบยามาโตะซึ่งให้ความสำคัญกับผู้หญิงในแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษ แต่ยังคงรักษาความสำคัญของพิธีที่เกี่ยวข้องกับเทวดานานของญี่ปุ่นที่มีลักษณะลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษและเทวสิทธิ์ของจักรพรรดิในฐานะผู้นำพิธีกรรมที่สำคัญของประเทศ เพื่อเป็นการเชิดชูอำนาจของจักรพรรดิให้เป็นผู้ปกครองประเทศญี่ปุ่นและแนวคิดการเชิดชูอำนาจของจักรพรรดิในแบบสมัยเมจินั้นดำเนินต่อมาจนถึงสมัยโชวะ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้ศาสนาแยกออกจากการปกครองและจักรพรรดิเป็นสัญลักษณ์ของประเทศโดยไม่เกี่ยวข้องกับการปกครอง พิธีโดโจไซในสมัยเฮเซจึงเป็นพิธีแรกหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่สถานะของจักรพรรดิเปลี่ยนไปจากสมัยเมจิ พิธีโดโจไซซึ่งมีลักษณะของพิธีทางศาสนาจึงกลายเป็นเพียงพิธีส่วนพระองค์ของจักรพรรดิ อีกทั้งยังมีการต่อต้านจากประชาชนซึ่งการต่อต้านส่งผลต่อการเก็บเรื่องพื้นที่ยูกิและซูกิให้เป็นความลับจนถึงพิธีประกาศชื่อเจ้าของที่ดินและมีพิธีเกี่ยวข้าวที่มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด แสดงถึงการสิ้นสุดความเชื่อของประชาชนบางส่วนต่อราชวงศ์และ

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้า แต่ราชสำนักก็ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมเดิมในการจัดพิธีใดโจไซเพื่อเคารพเทพเจ้าอามาเตราซุและเทพเจ้าทั้งปวงเช่นเดิมรวมถึงมีการอธิษฐานเพื่อความสงบสุขของประเทศชาติและธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์ดังที่ปฏิบัติมาช้านาน

พิธีใดโจไซในสมัยเระนั้นไม่ได้มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงดังเช่นสมัยเฮเซ อีกทั้งสมาชิกของราชวงศ์มีความเห็นว่าพิธีใดโจไซเป็นธรรมเนียมของราชสำนักมาแต่สมัยโบราณจึงควรเป็นพิธีส่วนพระองค์ในราชสำนักแต่ยังมีการยึดแบบพิธีตามแบบสมัยเฮเซซึ่งเป็นแบบที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยเมจิเช่นรูปแบบพิธีและการถวายอาหารจากท้องถื่นทั่วประเทศญี่ปุ่นเพื่อแสดงถึงการเป็นจักรพรรดิที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศชาติทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม ความหมายของผู้หญิงที่มีบทบาทและหน้าที่คล้ายเทพเจ้าในพิธีโบราณตามแบบยามาโตะคือชาคัตสึโกะที่สูญหายไปตั้งแต่สมัยเมจิก็คงไม่ได้ปรากฏในสมัยเระเช่นกัน พิธีใดโจไซหลังสงครามโลกครั้งที่สองตั้งแต่สมัยเฮเซในฐานะของจักรพรรดิที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกลับไปหาประเพณีแบบโบราณที่ไม่ได้ถูกใช้เพื่อประโยชน์เพื่อแสดงอำนาจในการปกครอง

จะเห็นได้ว่า พิธีใดโจไซซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากพิธีขอขอบคุณเทพเจ้าที่เข้ามาจากจีนสู่เกาะญี่ปุ่นพร้อมกับการปลูกข้าวตั้งแต่สมัยโยะอินั้นถูกนำมาใช้เป็นพิธีเพื่อแสดงอำนาจของจักรพรรดิในการปกครองเพื่อสร้างรัฐชาติในสมัยโบราณ และมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดตั้งแต่เริ่มปรากฏในสมัยจักรพรรดิเท็มมุซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงชื่อและรูปแบบของพิธีกรรมที่ซับซ้อนขึ้นและมีจักรพรรดิเป็นผู้นำพิธีกรรมเพื่อให้พิธีใดโจไซเป็นพิธีของประเทศ

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือ องค์ประกอบของพิธีกรรมซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับจักรพรรดิและราชสำนักที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของประวัติศาสตร์ในช่วงต่างๆซึ่งมีทั้งการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านการตกแต่งในพิธีที่หุรุหุระ การเป็นพิธีลับของพิธีภายในหอพิธีใดโจคิว และการเปลี่ยนแปลงของหอพิธีใดโจคิวในสมัยเระ และมีการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่อการปกครองในสมัยเมจิอย่างเช่นการยกเลิกบทบาทของผู้หญิงในพิธีกรรม การตัดพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา การเปลี่ยนแปลงเครื่องสักการะที่มาจากทั่วประเทศและการขยายพื้นที่ทำนายนด้วยกระดองเต่าของพื้นที่ยูกิและซูกิไปทั่วประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการใช้พิธีใดโจไซเพื่อเป็นการแสดงอำนาจของจักรพรรดิในการปกครองเพื่อสร้างรัฐชาติในสมัยเมจิ

สิ่งที่ไม่มีความเปลี่ยนแปลงคือ การถวายอาหารและเสวยอาหารร่วมกับเทพเจ้า ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของจักรพรรดิที่ขึ้นครองราชย์รวมถึงหน้าที่การอธิษฐานต่อเทพเจ้าอามาเตราซุและเทพเจ้าทั้งปวงเพื่อความสงบสุขของประเทศชาติและธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์โดยไม่มีผู้ใดสามารถกระทำแทนได้ ซึ่งเป็นการยืนยันสถานะของจักรพรรดิที่เป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้าอามาเตราซุและมีสิทธิเป็นผู้ปกครองตามแบบเทวสิทธิ์และเป็นผู้นำในพิธีกรรมตามแบบลัทธิบูชาอำนาจของผู้วิเศษที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ

พิธีใดโจไซจึงเป็นพิธีที่พัฒนามาจากพิธีกรรมของสังคมเกษตรกรรมเพื่อขอบคุณและสวดอ้อนวอนต่อเทพเจ้าที่มีการผสมผสานของเทวดานานและถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการปกครองโดยเป็นส่วนหนึ่งของพิธีขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิที่มีนัยของการบูชาอำนาจของผู้วิเศษและการอ้างสิทธิในการปกครองแบบเทวสิทธิ์ของจักรพรรดิในราชวงศ์ยามาโตะ โดยเป็นการสร้างรัฐชาติที่มีจักรพรรดิเป็นผู้นำในการปกครองและพิธีกรรมของประเทศ ในสมัยปัจจุบันนี้ถึงแม้พิธีใดโจไซจะไม่ได้มีความสำคัญต่อการแสดงอำนาจการปกครองของจักรพรรดิแล้วก็ตาม แต่พิธีใดโจไซก็ยังคงดำเนินต่อไปเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของประเทศญี่ปุ่นและจักรพรรดิตั้งแต่สมัยเฮเซถึงสมัยเระก็ยังคงทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชนชาวญี่ปุ่นในการอธิษฐานต่อเทพเจ้าเพื่อความสงบสุขของประเทศและธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์ต่อไป

Notes

¹ หลังยุคหินใหม่ของประเทศญี่ปุ่น ประมาณ 500 ปีก่อนคริสต์ศักราชจนถึงปี ค.ศ.300

² ผู้อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่คือ จีนและคาบสมุทรเกาหลี

³ จักรพรรดิชูเกียว (องค์ที่85) มีสงครามแย่งชิงบัลลังก์และไม่มีแม่พิธีขึ้นครองราชย์ จักรพรรดิโกมูรากามิ (องค์ที่ 97) และจักรพรรดิโชเก (องค์ที่ 98) เป็นช่วงความวุ่นวายของราชสำนักเหนือ-ใต้ จักรพรรดิโกกาชิwabาระ (องค์ที่ 104) เกิดสงครามโอนิน จักรพรรดิโกนาระ (องค์ที่ 105) และจักรพรรดิโองิมาจิ (องค์ที่ 106) เป็นช่วงเซ็งโงะกุและราชสำนักมีฐานะยากจนมาก ตั้งแต่จักรพรรดิโกโยเซ (องค์ที่ 107) จักรพรรดิโกมิชูโนโอะ (องค์ที่ 108) จักรพรรดินิเมโซ (องค์ที่ 109) จักรพรรดิโกโกเมียว (องค์ที่ 110) จักรพรรดิโกโช(องค์ที่111) ถึงจักรพรรดิเรเง็ง (องค์ที่ 112) เป็นสมัยเอโดะที่ถูกรัฐบาลโทกูงาวะควบคุม จักรพรรดินากามิกาดะ (องค์ที่ 114) ราชสำนักไม่มีความพร้อมในการจัดพิธี

⁴ บุชบกโบราณใช้ในพิธีขึ้นครองราชย์

⁵ ทฤษฎีเทวสิทธิ์ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าพระเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างรัฐขึ้นมาและเชื่อว่าผู้ปกครองสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า เพื่อเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการปกครองในช่วงสมัยโบราณของประเทศญี่ปุ่น

⁶ การทับศัพท์ในบทความนี้ใช้หลักเกณฑ์การทับคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นในแบบราชบัณฑิตยสถานซึ่งประกาศ ณ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2561 ยกเว้นคำที่ใช้กันทั่วไปมาเป็นเวลาระยะหนึ่ง เช่น ฟุจิواره ยาโยะอิ และคุนิ เป็นต้น

⁷ ไม่ได้นับรวมจักรพรรดิชูเกียว (องค์ที่ 85) เนื่องจากมีสงครามภายในและไม่มีแม่กระทั่งพิธีขึ้นครองราชย์

⁸ จักรพรรดินิจิโต (องค์ที่ 41) เป็นพระราชธิดาของจักรพรรดิเท็นจิและเป็นพระชายาของจักรพรรดิเท็มมุ หลังจากพระสวามีสวรรคต พระราชโอรสพระองค์เดียวก็สวรรคตทั้งที่ยังไม่ได้ขึ้นครองราชย์ พระนางจึงขึ้นครองราชย์เพื่อรอให้พระราชนัดดาเจริญวัยเหมาะสมจะขึ้นครองราชย์ต่อไป

⁹ บรรพสตรีของราชวงศ์ญี่ปุ่น

¹⁰ จักรพรรดิโกโทบะซึ่งสละราชสมบัติแล้ว

¹¹ 「大嘗は、世毎に一年、国司事を行え。以外は年毎に所司事を行え。」

¹² พื้นที่ปลูกข้าวเพื่อใช้ในพิธีโดโจไซ

¹³ หอพิธีสองแห่งทางทิศตะวันออก (ยูกิเด็น) และทิศตะวันตก (ชูกิเด็น) ภายในบริเวณหอโดโจคิว

¹⁴ เกิดในตระกูลของผู้ที่ทำงานในศาลเจ้าที่เมืองเกียวโต เป็นอดีตเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยฝ่ายพิธีกรรมปฏิบัติงานในพิธีโดโจไซและนินาเมไซในราชสำนักเป็นเวลา 28 ปี ในสมัยโวะเซและเฮเซ

¹⁵ เขตคิโน (畿内) หมายถึง เขตของเมืองที่อยู่ในบริเวณโดยรอบทั้งสี่ทิศของเมืองหลวงเดิม ได้แก่ เมืองยามาโตะ เมืองยามาจิระ เมืองคาวาจิ เมืองอิชิมิ และเมืองเซ็ตซี

¹⁶ เป็นขุนนางระดับล่าง เริ่มมีขึ้นภายใต้การปกครองในระบบริตสึริียวตั้งแต่สมัยนารา เป็นตระกูลที่ถูกมอบหมายทำหน้าที่เกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นตระกูลที่รับใช้ตั้งแต่อ่อนสมัยที่มีการใช้ระบบริตสึริียวและมีการสืบทอดทางสายเลือดในการปฏิบัติหน้าที่

¹⁷ โดโจคิวเป็นหอพิธีที่สร้างขึ้นสำหรับพิธีโดโจไซโดยเฉพาะ มีอาคารที่สำคัญคือ หอพิธียูกิเด็นและชูกิเด็น

References

- Der Arslanian, B. (2016). Changing of women status in Japanese history from ancient to Edo periods. *JSN Journal*, 6(2), 53-70. [in thai]
- Der Arslanian, B. (2020). *Abdication of emperor Akihito*. Bangkok: Thailand Research Fund. [in Thai]
- Fujimoto, Y. (2019). Considering for modern and present period of Daijosai: Considered in the point of continuity/ non-continuity of Daijosai with preservation of imperial family's system and shrine's ritual's system. *Journal of Shinto Studies*, 7, 41-52. [in Japanese]
- Hayashi, H. (2018). *Daijosai and enthronement of emperor: From historical references of Tokushima Awa-inbe*. Tokyo: Research Center for Japanese Local Society. [in Japanese]
- Kamo, M. (2005). Daijosai and Tang confectionary, *Wagashi*, 12, 36-46. [in Japanese]
- Kasaya, K. (2020). Shogunage and Yamato imperial court in early modern times - Tokugawa Yoshimune and the recovery of Daijosai. *Minervashobo*, 107, 32-35. [in Japanese]
- Katsuoka, K. (2019a). History and praying of Daijosai - Changing and discontinuance of Daijosai. *Homeland and Youth*, 492, 47-53. [in Japanese]
- Katsuoka, K. (2019b). 1st Seminar on history and praying of Daijosai – meaning that learned from the history of Daijosai. *Homeland and Youth*, 490, 54-61. [in Japanese]
- Kudo, T. (2017). *Daijosai - origin of Japanese culture and emperor system*. Tokyo: Chukoshin. [in Japanese]
- Kudo, T. (2020). Daijosai and emperor's system. *Association of Asian Folk Culture Studies*, 19, 185-222. [in Japanese]
- Morita, Y. (2019a). *Origin of Daijosai – considered from folklore*. Tokyo: Sanwa Book. [in Japanese]
- Morita, Y. (2019b). *Origin of Daijosai and belief in Shinto shrine*. Tokyo: Sanwa Book. [in Japanese]
- Motegi, S. (2006). History of restoration of Daijosai and the research of ritual. *Journal of Kokugakuin University*, 107(11), 85-101. [in Japanese]
- Okada, S. (2019a). Coronation and change of era of Reiwa, and Daijosai. *Hongo0*, 142, 26-28. [in Japanese]
- Okada, S. (2019b). *Daijosai and ancient ritual*. Tokyo: Yoshikawakobunkan. [in Japanese]
- Okada, S. (2019c). Coronation: Focused on ritual Shinto prayer and manner of court ladies. *The Journal of Kokugakuin University*, 120(11), 1-19. [in Japanese]
- Sogi, Y. (2019). Special issue – Heisei Daijosai- first time to reveal secret ceremony, *Shukanshinko*, 64(44), 27-29. [in Japanese]
- Saito, T. (2019). Consecration and Deity of Daijosai in modern and present time. *Journal of Shinto Studies*, 254-255, 265-288. [in Japanese]
- Sasou, M. (2019). Origin and structure of ancient Daijokyu: Characteristic of ritual that considered from documents of archaeology and ceremony. *Journal of Shinto Studies*, 7(254-255), 87-120. [in Japanese]

- Takagi, H. (1987). Meiji revolution and Daijosai. *Journal of Japanese History*, 300, 71-103. [in Japanese]
- Takamori, A. (2019). *Daijosai which connected emperor with people*. Tokyo: Tenden Publishing. [in Japanese]
- Tsunetada, M. (2019). *Daijosai*. Tokyo: Chikuma Publishing. [in Japanese]